

Иргэний нисэхийн дүрэм — 61

Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл

Дүрмийн зорилго

ИНД-61 дүрмийн зорилго нь 2023 оны Иргэний нисэхийн тухай хууль (шинэчилсэн найруулга)-ийн дагуу нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл олгох зорилгоор стандарт, техникийн нөхцөл, хязгаарлалт болон шаардлагыг тогтоох болон Монгол улс нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийн хүчинтэй байдал, хадгалалттай холбоотой ICAO-ийн хамаарах стандарт, практик зөвлөмжийг ханган, дагаж мөрдөхөд оршино.

Энэхүү баримт бичиг нь 2023 оны Иргэний нисэхийн тухай хууль (шинэчилсэн найруулга)-ийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын шинэчлэн боловсруулсан ИНД-61 дүрмийн хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэлийн зорилгоор ашиглана. Зам, тээврийн сайдын баталсан албан ёсны хувилбарын хувийг эрх зүйн нэгдсэн мэдээллийн www.legalinfo.mn портал болон ИНЕГ-аас авах боломжтой.

Мэдээлэл

Энэхүү дүрэм нь Зам, тээврийн сайдын 2025 оны 10 сарын 03 өдрийн А/255 дугаар тушаалаар батлагдан хүчин төгөлдөр болсон. Энэхүү хувилбар нь шинэчлэгдэн батлагдсан дүрмийн анхны хэвлэл болно.

Гарчиг

А Бүлэг — Ерөнхий зүйл	7
61.1. Зорилго	7
61.3. Нэр томъёо ба товчлол	7
61.5. Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийн шаардлага	7
61.7. Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл болон зөвшөөрөл	10
61.9. Гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийг баталгаажуулсан зөвшөөрөл	12
61.10. Гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийг хөрвүүлэх	13
61.11. Үнэмлэх, зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргах	13
61.13. Үнэмлэх, зэрэглэл олгох.....	13
61.15. Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийн хугацаа	14
61.15A. Агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд нисгэгчийн эрхийг хязгаарлах	14
61.17. Бичгийн шалгалтад тавигдах шаардлага болон үнэлгээ.....	14
61.19. Бичгийн шалгалтын үед хориглох зүйл	15
61.21. Нислэгийн шалгалт.....	16
61.23. Үнэмлэх, баталгаажуулсан зөвшөөрөл нөхөн олгох.....	17
61.25. Нислэгийн сургалт болон шалгалтад тавигдах ерөнхий шаардлага	17
61.27. Шалгагч нисгэгчийн үүрэг.....	19
61.29. Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт тавигдах ерөнхий шаардлага ...	19
61.31. Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нислэгийн цаг тооцох	22
61.33. Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дадлагажуурын цаг тооцох	25
61.34. Согтууруулах ундаа, эсхүл мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой гэмт үйлдэл	25
61.35. Эрүүл мэндийн шаардлага	25
61.35D. [Хүчингүй болгосон].....	26
61.37. Нислэгийн туршлага хадгалах шаардлага	26
61.39. Хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт	29
61.41. Доод эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл ашиглах	31
61.43. Мэргэжлийн ур чадварын шалгалт	31
В Бүлэг — Агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл	32
61.51. Зорилго	32
61.53. Тавигдах шаардлага.....	32
61.55. Зэрэглэл олгох.....	33
61.57. Анхдагч маягийн эрх.....	34
С Бүлэг — Сурагч нисгэгч.....	35
61.101. Зорилго	35
61.103. Ерөнхий зүйл	35
61.105. Бие даасан нислэгийн шаардлага	35
61.107. Хязгаарлалт	37

D Бүлэг — Хувийн нисгэгчийн үнэмлэх.....	38
61.151. Зорилго	38
61.153. Тавигдах шаардлага.....	38
61.155. Эрх, хязгаарлалт	40
61.157. Хүчинтэй байх шаардлага	41
E Бүлэг — Коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх.....	42
61.201. Зорилго	42
61.203. Тавигдах шаардлага.....	42
61.205. Эрх, хязгаарлалт	44
61.207. Хүчинтэй байх шаардлага	45
F Бүлэг — Агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх.....	46
61.251. Зорилго	46
61.253. Тавигдах шаардлага.....	46
61.255. Эрх	48
61.257. Хүчинтэй байх шаардлага	49
G Бүлэг — Багш нисгэгчийн зэрэглэл.....	50
61.301. Зорилго	50
61.303. Тавигдах шаардлага.....	50
61.304. Зэрэглэл олгох.....	55
61.305. Эрх, хязгаарлалт	55
61.307. Хүчинтэй байх шаардлага	60
61.309. [Нөөц]	61
61.311. I Бүлгийн дагуу нэмэлт сургалтыг гүйцэтгэх багш нисгэгч	61
H Бүлэг — [Нөөц].....	63
I Бүлэг — Аюулгүй байдлын дүгнэлтээр агаарын хөлгийг ашиглах шаардлага.....	64
61.363. Зорилго	64
61.365. Агаарын хөлгийг сургалт, үйл ажиллагаанд ашиглах Даргын мэдэгдэл	64
61.367. Мэдэгдэл гаргах, эсхүл мэдэгдэлд өөрчлөлт оруулахаас өмнөх үйл явц	65
61.369. Мэдэгдлийг нийтлэх	66
61.371. Мэдэгдлийн хүчинтэй хугацаа	66
61.373. Мэдэгдэлд өөрчлөлт оруулах	66
61.375. Мэдэгдлийг хүчингүй болгох	67
J Бүлэг — [Нөөц]	68
K Бүлэг — [Нөөц].....	69
L Бүлэг — Аэробатик нислэгийн зэрэглэл.....	70
61.551. Тавигдах шаардлага.....	70
61.553. Зэрэглэл олгох.....	71

61.555. Эрх, хязгаарлалт	71
61.557. Хүчинтэй байх шаардлага	72
М Бүлэг — Глайдер чирэх зэрэглэл	73
61.601. Нөхцөл хангах шаардлага	73
61.603. Зэрэглэл олгох	73
61.605. Эрх, хязгаарлалт	74
61.607. Хүчинтэй байх шаардлага	74
Н Бүлэг — Шүхэр хаях зэрэглэл	75
61.651. Тавигдах шаардлага	75
61.653. Зэрэглэл олгох	75
61.655. Эрх, хязгаарлалт	76
61.657. Хүчинтэй байх шаардлага	76
О Бүлэг — ХАА-н зэрэглэл	77
61.701. Тавигдах шаардлага	77
61.703. Зэрэглэл олгох	78
61.705. Эрх, хязгаарлалт	79
61.707. Хүчинтэй байх шаардлага	79
61.709. [Нөөц]	81
61.710. Баталгаажуулсан зөвшөөрөл	81
ОА Бүлэг — Агаараас бордоо цацах зэрэглэл	82
61.711. Тавигдах шаардлага	82
61.713. Зэрэглэл олгох	82
61.715. Эрх, хязгаарлалт	83
61.717. Хүчинтэй байх шаардлага	83
ОВ Бүлэг — Агаараас шингэн цацах зэрэглэл	84
61.721. Тавигдах шаардлага	84
61.723. Зэрэглэл олгох	84
61.725. Эрх	85
61.727. Хүчинтэй байх шаардлага	85
ОС Бүлэг — Агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл	86
61.731. Тавигдах шаардлага	86
61.733. Зэрэглэл олгох	86
61.735. Эрх	87
61.737. Хүчинтэй байх шаардлага	87
Р Бүлэг — Нисгэгчийн химийн зэрэглэл	88
61.751. Тавигдах шаардлага	88
61.753. Зэрэглэл олгох	88
61.755. Эрх	88
61.757. Хүчинтэй байх шаардлага	89
Q Бүлэг — Хэрэглэлийн зэрэглэл	90

61.801. Тавигдах шаардлага.....	90
61.803. Зэрэглэл олгох.....	93
61.805. Эрх, хязгаарлалт	93
61.807. Хүчинтэй байх шаардлага.....	94
R Бүлэг — [Нөөц].....	96
S Бүлэг — Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл	97
61.901. Тавигдах шаардлага.....	97
61.903. Зэрэглэл олгох.....	98
61.905. Эрх, хязгаарлалт	98
61.907. Хүчинтэй байх шаардлага.....	100
61.909. Мөрдөгдөж байгаа дүрмийн заалтыг хүчингүй болгох болон хадгалах.....	101
61.911. I Бүлгийн дагуу нэмэлт сургалт зохион байгуулах шалгагч нисгэгч	102

А Бүлэг — Ерөнхий зүйл

61.1. Зорилго

(а) Энэ дүрмээр дараах харилцааг зохицуулна:

- (1) нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлага;
- (2) гадаадын нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийг баталгаажуулж, зөвшөөрөл олгоход (цаашид “баталгаажуулсан зөвшөөрөл” гэх) тавигдах шаардлага;
- (3) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлага;
- (4) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэхийн тулд нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмших шаардлагатай этгээдийн дагаж мөрдөх нөхцөл;
- (5) нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл болон баталгаажуулсан зөвшөөрлийн эрх, хязгаарлалт.

61.3. Нэр томъёо ба товчлол

(а) Энэ дүрэмд хэрэглэх нэр томъёо болон товчлолыг ИНД-1 Нэр томъёоны тайлбарт тусгасан.

61.5. Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийн шаардлага

(а) **Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Монгол Улсын агаарын хөлгийн нисгэгчийн үнэмлэх:** Энэ зүйлийн (m), (n)-д зааснаас бусад тохиолдолд Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Монгол Улсад бүртгэлтэй агаарын хөлгийн нисгэгч нь тохирох, хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байна. Тухайн үнэмлэх нь:

- (1) энэ дүрмийн дагуу олгосон; эсхүл
- (2) гадаадын эрх бүхий байгууллагаас олгосон бөгөөд 61.9-ийн дагуу баталгаажуулсан зөвшөөрөлтэй байна.

(b) **Монгол Улсын гадна үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Монгол Улсын агаарын хөлгийн нисгэгчийн үнэмлэх:** Энэ зүйлийн (n)-д зааснаас бусад тохиолдолд Монгол Улсад бүртгэлтэй, Монгол Улсын гадна үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлгийн нисгэгч нь тохирох, хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байна. Тухайн үнэмлэх нь:

- (1) энэ дүрмийн дагуу олгосон; эсхүл
- (2) тухайн агаарын хөлөг үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа улсын эрх бүхий байгууллагаас олгосон, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн; эсхүл
- (3) гадаадын эрх бүхий байгууллагаас олгосон бөгөөд 61.9-ийн дагуу баталгаажуулсан зөвшөөрөлтэй байна.

(с) **Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа гадаадын агаарын хөлгийн нисгэгчийн үнэмлэх:** Энэ зүйлийн (m), (n)-д зааснаас бусад тохиолдолд Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа гадаадын агаарын хөлгийн нисгэгч нь тохирох, хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байна. Тухайн үнэмлэх нь:

- (1) агаарын хөлгийн бүртгэгч улсын эрх бүхий байгууллагаас олгосон, эсхүл баталгаажуулан зөвшөөрсөн; эсхүл
- (2) энэ дүрмийн дагуу олгосон Монгол Улсын нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчийг тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэхийг агаарын хөлгийн бүртгэгч улсын эрх бүхий байгууллага хүлээн зөвшөөрсөн.

(d) **Агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл:** Энэ зүйлийн (m)-ээс (q) хэсэг болон 61.57-д зааснаас бусад тохиолдолд Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг, эсхүл Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа гадаадын агаарын хөлгийн нисгэгч нь тухайн агаарын хөлөгт дараах хүчинтэй агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг байна:

- (1) энэ дүрмийн дагуу олгосон; эсхүл
- (2) гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан бөгөөд 61.9-ийн дагуу олгосон баталгаажуулсан зөвшөөрөлд заасан; эсхүл
- (3) агаарын хөлгийн бүртгэгч улсын эрх бүхий байгууллагаас олгосон, эсхүл баталгаажуулан зөвшөөрсөн гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан; эсхүл
- (4) Монгол Улсын агаарын хөлөг үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа улсын эрх бүхий байгууллагаас олгосон, эсхүл баталгаажуулан зөвшөөрсөн гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан.

(e) [Нөөц]

(f) [Нөөц]

(g) [Нөөц]

(h) [Нөөц]

(i) [Нөөц]

(j) **Хэрэглэлийн зэрэглэл:** Энэ зүйлийн (m), (n)-д зааснаас бусад тохиолдолд Монгол Улсад Хэрэглэлийн нислэгийн дүрэм (цаашид “IFR” гэх)-ийн дагуу үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг, эсхүл гадаадын агаарын хөлгийн нисгэгч нь дараах тохирох, хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшдэг байна:

- (1) энэ дүрмийн дагуу олгосон; эсхүл
- (2) гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан ба 61.9-ийн дагуу олгосон баталгаажуулсан зөвшөөрөлд заасан; эсхүл
- (3) Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа улсын эрх бүхий байгууллагаас олгосон, эсхүл баталгаажуулан зөвшөөрсөн гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан; эсхүл
- (4) [нөөц]
- (5) Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа гадаадын бүртгэлтэй агаарын хөлгийн бүртгэгч улсын эрх бүхий байгууллагаас олгосон, эсхүл хүлээн зөвшөөрсөн гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан.

(k) **Багш нисгэгчийн зэрэглэл:** Багш нисгэгчийн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэх этгээд нь энэ дүрмийн дагуу олгосон, эсхүл гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан ба 61.9-ийн дагуу олгосон баталгаажуулсан зөвшөөрөлд заасан тохирох, хүчинтэй багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг байна.

(l) **Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл:** Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэх этгээд нь энэ дүрмийн дагуу олгосон, эсхүл гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хавсаргасан ба 61.9-ийн дагуу олгосон баталгаажуулсан зөвшөөрөлд заасан тохирох, хүчинтэй шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг байна.

(m) Энэ дүрмийн С Бүлгийн шаардлагыг хангаж байгаа сурагч нисгэгчээс нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмшихийг шаардахгүй.

(n) Бөмбөлөг, глайдер, ханг глайдер, параглайдер, хэт хөнгөн болон спортын хөнгөн агаарын хөлөг, эсхүл моторт глайдерын нисгэгчээс дараах тохиолдолд нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмшихийг шаардахгүй, хэрэв:

- (1) тухайн нисгэгч нь агаарын хөлгөөр хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай нислэг үйлдээгүй бол;
- (2) тухайн нисгэгч нь ИНД-103 Хэт хөнгөн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-103” гэх), ИНД-104 Глайдерын үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-104” гэх), эсхүл ИНД-106 Ханг глайдерийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-106” гэх)-ны дагуу холбогдох нисгэгчийн болон үйл ажиллагааны шаардлагыг хангаж байгаа бол.

(о) Хэрэв тухайн багш нь ижил төстэй конфигурацитай нисэх онгоцны хувьд агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг бол хүчинтэй А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчээс ганц хөдөлгүүртэй нисэх онгоцны нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхэд агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшихийг шаардахгүй.

(р) [хүчингүй болгосон]

(q) Зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч зөвшөөрсөн бол агаарын хөлгийн нисгэгчийг агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмших зорилгоор ур чадвараа шалгуулах, эсхүл дадлагын нислэг үйлдэхэд агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшихийг шаардахгүй.

61.7. Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл болон зөвшөөрөл

(а) Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын дарга бөгөөд иргэний нисэхийн хяналтын улсын ерөнхий байцаагч (цаашид “Дарга” гэх), Хууль болон энэ дүрмийн холбогдох шаардлагын дагуу дараах төрлийн нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл болон зөвшөөрлийг олгоно:

(1) [нөөц]

- (2) хувийн нисгэгчийн үнэмлэх:
- Нисэх онгоц;
 - Нисдэг тэрэг;
 - Глайдер;

- (3) коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх:
- Нисэх онгоц;
 - Нисдэг тэрэг;
 - Бөмбөлөг;
 - Глайдер;

-
- (4) агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх: - Нисэх онгоц;
- Нисдэг тэрэг;
- (5) хэрэглэлийн зэрэглэл: - Нисэх онгоц;
- Нисдэг тэрэг;
- (6) А, В, С, D болон E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл:
- Нисэх онгоц;
- Нисдэг тэрэг;
- (7) Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл: - Агаарын тээврийн;
- Ерөнхий зориулалтын
нисэхийн;
- Хөдөө аж ахуйн (ХАА);
- (8) баталгаажуулсан зөвшөөрөл;
- (9) 1 дүгээр зэрэг ба 2 дугаар зэргийн ХАА-н зэрэглэл:
- Нисэх онгоц;
- Нисдэг тэрэг.
- (аа) [хүчингүй болгосон]
- (b) Энэ дүрмийн холбогдох шаардлагын дагуу дараах зэрэглэлийг олгоно:
- (1) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл;
- (2) аэробатик нислэгийн зэрэглэл;
- (3) глайдер чирэх зэрэглэл;
- (4) шүхэр хаях зэрэглэл;
- (5) [нөөц]
- (6) нисгэгчийн химийн зэрэглэл;
- (7) агаараас бордоо цацах зэрэглэл;
- (8) агаараас шингэн цацах зэрэглэл;
-

(9) агаараас мэрэгчийн хор цацах (VTA) зэрэглэл.

61.9. Гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийг баталгаажуулсан зөвшөөрөл

(а) Баталгаажуулсан зөвшөөрөл авах этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенц (цаашид “Конвенц” гэх)-ын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хувийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн хүчинтэй үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) энэ зүйлийн (а)(1)-д шаардсан гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхтэй холбоотой тохирох, хүчинтэй Эрүүл мэндийн гэрчилгээ (цаашид “ЭМГ” гэх) эзэмшдэг байх;
- (3) хүсэлт гаргагч нь баталгаажуулсан зөвшөөрлийн эрхийг бүрэн хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хэлээр унших, ярих, ойлгох болон харилцах хангалттай чадвартай байх;
- (4) Даргын баталсан нисэхийн хууль, дүрмийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;
- (5) нислэгийн ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн байх.

(b) Баталгаажуулсан зөвшөөрөлд дараах шаардлагыг заасан байна:

- (1) тухайн зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацаа нь олгосон өдрөөс хойш нэг жил хүртэлх хугацаатай байх бөгөөд тухайн гадаадын үнэмлэхийн хүчинтэй хугацаанаас хэтрэхгүй байна;
- (2) тухайн эзэмшигчийн хэрэгжүүлж болох эрх нь гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхээр олгосон эрхээс хэтрэхгүй байна.

(c) Баталгаажуулсан зөвшөөрөл нь дараахаас бусад тохиолдолд тухайн гэрчилгээнд заасан дуусах хугацаа хүртэл хүчинтэй хэвээр байна:

- (1) Дарга түдгэлзүүлсэн, эсхүл хүчингүй болгосон; эсхүл
- (2) тухайн нисгэгчийн гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийн хугацаа дууссан, эсхүл тухайн олгосон улс нь түдгэлзүүлсэн, эсхүл хүчингүй болгосон.

(d) Баталгаажуулсан зөвшөөрлийн хүчинтэй хугацаа дууссан тохиолдолд дахин сунгахгүй бөгөөд тухайн этгээд 61.10-ийн дагуу гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийг хөрвүүлэх хүсэлтийг гаргах эрхтэй.

61.10. Гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийг хөрвүүлэх

(a) Гадаадын нисгэгчийн үнэмлэх хөрвүүлэх хүсэлт гаргагч нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хувийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн хүчинтэй үнэмлэх, эсхүл үнэмлэх нь 61.9-ийн дагуу хүчинтэй баталгаажуулсан зөвшөөрөлтэй байх;
- (2) энэ зүйлийн (a)(1)-д шаардсан гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхтэй холбоотой тохирох, хүчинтэй ЭМГ эзэмшдэг байх;
- (3) Даргын баталсан нисэхийн хууль, дүрмийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;
- (4) нислэгийн ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;
- (5) энэ дүрмийн 61.13-т заасан шаардлагыг хангасан байх.

61.11. Үнэмлэх, зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргах

(a) Энэ дүрмийн дагуу олгох нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргагч нь холбогдох САА (Civil Aviation Authority) маягтыг бөглөж, төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлнэ.

61.13. Үнэмлэх, зэрэглэл олгох

(a) Хэрэв Дарга дараах шаардлага хангагдсан гэж үзвэл хүсэлт гаргагчид энэ дүрмийн дагуу үнэмлэх, зэрэглэл олгоно:

- (1) хүсэлт гаргагч нь тохирох зөв хүн байх;
- (2) хүсэлт гаргагч нь тухайн үнэмлэх, зэрэглэлээр олгох эрхийн хүрээнд үүрэг хариуцлагаа бүрэн хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хэлээр унших, ярих, ойлгох болон харилцах хангалттай чадвартай байх;
- (3) хүсэлт гаргагч нь энэ дүрмийн холбогдох Бүлгийн нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмшихэд тавигдах шаардлагыг бүрэн хангасан байх;

- (4) Олон улсын нислэгт радио холбоо ашиглан нислэг үйлдэх нисгэгч нь Конвенцын Хавсралт 1-д заасан Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын хэлний ур чадварын Түвшин-4, эсхүл түүнээс дээш түвшний шаардлагыг хангасан байх;
- (5) тухайн үнэмлэх, зэрэглэлийг олгох нь нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд харшлахгүй байх.

61.15. Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийн хугацаа

(а) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд хууль, дүрмийн дагуу хүчингүй болгосон, эсхүл түдгэлзүүлээгүй бол энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэх нь тухайн эзэмшигчийн насан туршид хүчинтэй байна.

(b) Энэ зүйлийн (a)-г үл харгалзан, Дарга нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай гэж үзсэн нөхцөлд нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэлийг түр хугацаагаар олгож болно.

(c) Нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь эрүүл мэндийн болон ур чадвар хадгалах шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд үнэмлэх, зэрэглэлээр олгосон эрхээ хэрэгжүүлэхгүй байх үүрэгтэй.

61.15A. Агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд нисгэгчийн эрхийг хязгаарлах

(а) 60 нас хүрсэн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь ганц нисгэгчтэй агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа агаарын хөлөгт хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэхгүй.

(b) 65 нас хүрсэн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь олон нисгэгчтэй агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа агаарын хөлөгт нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй.

61.17. Бичгийн шалгалтад тавигдах шаардлага болон үнэлгээ

(а) Энэ дүрэмд шаардсан бичгийн шалгалт өгөх хүсэлт гаргагч нь өөрийгөө нотлох дараах хүчинтэй бичиг баримттай байна:

- (1) Монгол Улсын иргэний үнэмлэх; эсхүл
- (2) Монгол Улсын жолооны үнэмлэх; эсхүл
- (3) цээж зураг бүхий Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад дүйцэх бичиг баримт.

(b) Энэ дүрэмд шаардсан бичгийн шалгалт өгөх хүсэлт гаргагч нь бичгийн шалгалтдаа тэнцэхийн тулд 70 хувиас доошгүй үнэлгээ авсан байна.

(c) Нисгэгчийн үнэмлэх, эсхүл хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн үнэмлэх, эсхүл хэрэглэлийн зэрэглэлийн бичгийн шалгалтын кредит цуглуулах анхны шалгалт өгснөөс хойш 3 жилийн дотор тухайн нисгэгчийн үнэмлэх, эсхүл хэрэглэлийн зэрэглэлд шаардлагатай зөвшөөрөгдсөн бүх бичгийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх үүрэгтэй.

(d) Энэ зүйлийн (c)-д заасан бичгийн шалгалтын кредит нь:

- (1) хувийн нисгэгчийн үнэмлэх, коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх болон хэрэглэлийн зэрэглэлийн хувьд 3 жилийн хугацаанд хүчинтэй;
- (2) агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хувьд 10 жилийн хугацаанд хүчинтэй (гэхдээ агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхийн нисэхийн хууль, дүрмийн шалгалтад тэнцсэн дүн нь 5 жилээс хэтрэхгүй байна).

(e) Бичгийн шалгалтад 90 хоногийн дотор 3 удаа хангалтгүй дүн үзүүлсэн этгээд нь сүүлчийн шалгалтыг амжилтгүй өгсөн өдрөөс хойш 90 хоногийн хугацаанд тухайн сэдвээр шалгалт өгөхгүй.

61.19. Бичгийн шалгалтын үед хориглох зүйл

(a) Энэ дүрэмд шаардсан бичгийн шалгалтын үед аливаа этгээд нь дараах аль нэг үйлдлийг хийх, эсхүл завдах, эсхүл бусдыг ийм үйлдэл хийхэд хүргэхийг хориглоно:

- (1) бусад этгээдээс хуулах;
- (2) мэдээллийн эх үүсвэр ашиглах;
- (3) шалгалт авч байгаа ажилтнаас бусад этгээдтэй аливаа арга замаар харьцах;
- (4) бусдын өмнөөс шалгалт өгөх;
- (5) шалгалт авч байгаа этгээд зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд бичгийн эсхүл хэвлэмэл материалыг шалгалтын өрөөнөөс авч гарах;
- (6) шалгалтын өрөөнд зөвшөөрөгдөөгүй материал авч орох;
- (7) шалгалтын үед цахим, бичгэн, эсхүл хэвлэмэл материалыг аливаа арга, хэрэгсэл ашиглан хуулбарлах.

(b) Хэрэв аливаа этгээд энэ зүйлийн (a)-д заасан үйлдэл хийхийг завдсан, үйлдсэн, эсхүл бусад этгээдээр үйлдүүлсэн нь үндэслэлтэй гэж Дарга үзвэл, тухайн үйлдэлд шалгалт хийсний дараа энэ зүйлийн (c)-ийн дагуу арга хэмжээ авах эсэхийг тогтоох хүртэл тухайн этгээдийн шалгалтын дүнг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн түдгэлзүүлж болно.

(c) Хэрэв Дарга аливаа этгээд нь энэ зүйлийн (a)-д заасан үйлдэл хийхийг завдсан, үйлдсэн, эсхүл бусад этгээдээр үйлдүүлсэн нь үндэслэлтэй гэж үзвэл дараах арга хэмжээг бүгдийг, эсхүл аль нэгийг авна:

- (1) тухайн сэдвийн шалгалтад тэнцээгүйд тооцох;
- (2) өмнө нь тэнцсэн шалгалтын сэдвийг бүгдийг, эсхүл хэсэгчлэн хүчингүйд тооцох;
- (3) Иргэний нисэхийн дүрэм (цаашид “ИНД” гэх)-ийн дагуу цаашид өгөх шалгалтад 12 сарын хугацаанд оруулахгүй байх;
- (4) тухайн этгээдэд энэ дүрмийн, эсхүл бусад ИНД-ийн дагуу олгосон үнэмлэх, гэрчилгээ, эсхүл зэрэглэлийг түдгэлзүүлэх, эсхүл хүчингүй болгох.

(d) Дарга, энэ зүйлийн (b) эсхүл (c)-ийн дагуу арга хэмжээ авахын өмнө энэ зүйлийн (a)-д заасан үйлдлийг хийсэн байж болох мэдээллийн дэлгэрэнгүйг тухайн этгээдэд бичгээр мэдэгдэнэ.

(e) [хүчингүй болгосон]

61.21. Нислэгийн шалгалт

(a) Хүсэлт гаргагч нь нислэгийн шалгалт өгөхөд дараах баримтыг бүрдүүлсэн байна:

- (1) 61.17(a)-д заасан өөрийгөө нотлох бичиг баримт;
- (2) шалгуулах үнэмлэх, зэрэглэлд шаардсан нислэгийн туршлагыг нотлох баримтыг агуулсан, тухайн өдрийн байдлаар бүрэн гүйцэд бөглөж, нэгтгэн баталгаажуулсан нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэр;
- (3) шалгуулах үнэмлэхэд хамаарах хүчинтэй ЭМГ;
- (4) шалгуулах үнэмлэх, зэрэглэлийн бичгийн шалгалтын кредит;
- (5) А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн баталгаажуулсан энэ зүйлийн (a)(4)-т шаардсан бичгийн шалгалтын кредитийн “хангалтгүй дүгнэгдсэн мэдлэгийн тайлан”-г бичгийн шалгалт тус

бүрээр гаргаж, мэдлэгийн зөрүүг тодорхойлон дутуу сэдвийг нөхөх сургалтад сурсан тухай баримт;

- (6) хувийн нисгэгчийн үнэмлэх олгох нислэгийн шалгалтаас бусад тохиолдолд нислэгийн шалгалтад ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг байх.

(b) Энэ дүрмийн дагуу шаардсан нислэгийн шалгалт нь тухайн шалгалтыг амжилттай өгсөн өдрөөс хойш 3 сарын хугацаанд хүчинтэй байна.

61.23. Үнэмлэх, баталгаажуулсан зөвшөөрөл нөхөн олгох

(a) Хүсэлт гаргагч нь энэ дүрмийн дагуу олгосон үнэмлэх, эсхүл баталгаажуулсан зөвшөөрлийг гээсэн, үрэгдүүлсэн, гэмтээсэн бол дараах баримт бичгийг бүрдүүлж, төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлнэ:

- (1) холбогдох САА маягт;
- (2) бичгээр гаргасан өргөдөл;
- (3) үнэмлэх, эсхүл зөвшөөрлийн хуулбар (хэрэв боломжтой бол);
- (4) хүчинтэй ЭМГ-ний хуулбар;
- (5) нислэгийн болон бичгийн шалгалтын баримтын хуулбар;
- (6) нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэр;
- (7) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийг бататгах баримтын хуулбар;
- (8) иргэний бүртгэлийн болон оршин суугаа хаягийн лавлагаа.

61.25. Нислэгийн сургалт болон шалгалтад тавигдах ерөнхий шаардлага

(a) Энэ дүрмийн дагуу олгох нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) нислэгийн шалгалт өгөх зорилгод тохирох агаарын хөлгийг бэлтгэх;
- (2) тухайн нислэгийн шалгалтын өмнө болон дараа нислэгийн яриа хийхэд шаардлагатай төхөөрөмжөөр тоноглогдсон өрөөгөөр хангах.

(b) Энэ дүрэмд шаардсан нислэгийн шалгалт, эсхүл хамтарсан нислэгийн зааварчилгааг гүйцэтгэх агаарын хөлөг нь дараах тоноглолтой байна:

- (1) бүрэн ажиллагаатай хосолсон нислэгийн удирдлагатай;
- (2) тухайн нислэгийн үед шалгуулахаар төлөвлөсөн маневрт зайлшгүй шаардлагатай, хоёр нисгэгчид харагдахуйц, хөндлөнгөөс харах харааны алдаа (parallax error)-гүй хэрэглэлтэй;
- (3) нисэх багийн гишүүдийн суудал бүр нь хос мөрөвчид даруулга, эсхүл ганц хөндлөн мөрөвчид даруулгатай бүстэй;
- (4) зөвшөөрөгдсөн маягийн дотоод холбооны төхөөрөмжтэй.

(c) Дараахаас бусад тохиолдолд нисгэгчийн Ил харааны нислэгийн цаг уурын нөхцөл (цаашид “VMC” гэх)-д үйлдсэн хэрэглэлийн нислэгийн туршлагыг хэрэглэлийн зэрэглэл авах, эсхүл туршлага хадгалахад шаарддаг хэрэглэлийн нислэгийн цагт оруулж тооцохгүй:

- (1) тухайн агаарын хөлөгт бүрэн ажиллагаатай хосолсон нислэгийн удирдлага суурилуулсан бол;
- (2) тухайн нисгэгчийн хэрэглэлийн нислэгийн дадлага авах зорилгоор ашиглаж байгаа дуураймал хэрэглэлийн нислэгийн тоноглол нь хүлээн зөвшөөрөхүйц бол;
- (3) аюулгүй байдлын нисгэгч (safety pilot) нь тухайн агаарын хөлөгт урд болон хоёр хажуу тал нь саадгүй харагддаг, жолоодлоготой нисгэгчийн суудалд суусан ба дараах бүх шаардлагыг хангасан бол:
 - (i) хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэхтэй байх;
 - (ii) тухайн агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлтэй байх;
 - (iii) хэрэв тухайн агаарын хөлөг шөнийн цагаар нислэг үйлдэж байгаа бол хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэлтэй байх.

(d) Дараахаас бусад тохиолдолд нисгэгчийн Хэрэглэлийн нислэгийн цаг уурын нөхцөл (цаашид “IMC” гэх)-д үйлдсэн хэрэглэлийн нислэгийн туршлагыг хэрэглэлийн зэрэглэл авах, эсхүл туршлага хадгалахад шаарддаг хэрэглэлийн нислэгийн цагт оруулж тооцохгүй:

- (1) тухайн агаарын хөлөг нь IFR нислэгт зөвшөөрөгдсөн;

- (2) хоёр нисгэгч нисэх шаардлагатай агаарын хөлөгт бүрэн ажиллагаатай хосолсон нислэгийн удирдлага суурилуулсан;
- (3) тухайн нисгэгч нь:
 - (i) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч байх; эсхүл
 - (ii) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд хүчинтэй багш нисгэгчийн зэрэглэл болон хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшдэг хөлгийн даргын хяналтад хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа авч байгаа.

61.27. Шалгагч нисгэгчийн үүрэг

(а) Шалгагч нисгэгч нь дараах нөхцөлд заавал агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэнэ:

- (1) хэрэглэлийн зэрэглэл анх олгох нислэгийн шалгалтын үед;
- (2) шалгагч нисгэгч нь нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай гэж үзсэн үед.

61.29. Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт тавигдах ерөнхий шаардлага

(а) Сурагч нисгэгч болон энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдээллийг тогтмол шинэчлэн, үнэн зөв хөтлөх үүрэгтэй:

- (1) тухайн нисгэгчийн нэр, агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл, эзэмшиж байгаа гэрчилгээ, зөвшөөрөл болон зэрэглэл;
- (2) энэ зүйлийн (b)-д заасан мэдээллийг багтаасан дараах тэмдэглэл:
 - (i) тухайн нисгэгчийн агаарын хөлгийн нисэх багийн гишүүний үүрэг гүйцэтгэсэн нислэг бүрийн;
 - (ii) нислэгийн цаг тооцох, эсхүл энэ дүрэмд заасан нисгэгчийн үнэмлэх, эсхүл зэрэглэлийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангах зорилгоор үйлдсэн дуураймал нислэг бүрийн;
- (3) дараах мэдээллийг багтаасан нислэгийн шалгалт, нислэгийн дүгнэлт, ур чадварын шалгалт болон нисэх багийн ур чадварын шалгалтын тэмдэглэл:

- (i) тухайн нислэгийн зорилго;
- (ii) тухайн нислэг үйлдсэн огноо;
- (iii) нислэгийн шалгалт, нислэгийн дүгнэлт, ур чадварын шалгалт, эсхүл нисэх багийн ур чадварын шалгалтын дуусах хугацаа;
- (iv) шалгалт авсан этгээдийн нэр, шалгуулагчийн дугаар болон гарын үсэг.

(b) Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нислэгийн болон хэрэглэлийн нислэгийн дараах дэлгэрэнгүй мэдээллийг бичиж оруулна:

- (1) тухайн нислэг үйлдсэн огноо;
- (2) агаарын хөлгөөр үйлдсэн нислэгийн хувьд:
 - (i) тухайн агаарын хөлгийн категори, маяг болон бүртгэлийн дугаар;
 - (ii) нислэгийн цаг;
 - (iii) дуураймал болон бодит хэрэглэлийн нислэгийн цаг;
 - (iv) хосолсон нислэгийн зааварчилгаа болон хөлгийн даргын дадлагыг багтаасан сургалтын төрөл;
 - (v) холбогдох багш нисгэгч, эсхүл аюулгүй байдлын нисгэгчийн (safety pilot) нэр;
- (3) дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр үйлдсэн нислэгийн хувьд:
 - (i) тухайн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмжийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
 - (ii) хэрэглэлийн газрын цаг;
 - (iii) бусад газрын цаг;
- (4) тухайн нисгэгчийн гүйцэтгэсэн дараах ажил үүрэг:
 - (i) агаарын хөлгийн дарга (цаашид “PIC” гэх);
 - (ii) шалгуулж байгаа агаарын хөлгийн дарга (PIC/US), гэхдээ зөвхөн ИНД-135 Нисдэг тэрэг болон жижиг нисэх онгоцны

арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-135” гэх)-ын 135.505-д заасан шаардлага хангах зорилгоор;

(iii) хамтран нисгэгч;

(iv) сурагч нисгэгч;

(5) нисэн гарсан, завсрын буулт үйлдэх болон нисэн хүрэх газрыг багтаасан тухайн нислэгийн зорилго;

(6) тухайн нислэгийг өдөр, шөнийн алинд нь үйлдсэн;

(7) IFR нислэгийн хувьд хэрэглэлийн ойртолтын журмын дагуу үйлдсэн нислэгийн тоо болон төрөл;

(8) сургалтын нислэгийн хувьд тухайн дасгал сургуулилтын дэлгэрэнгүй мэдээлэл;

(9) глайдерын нислэгт ашигласан хөөргөлтийн арга;

(10) бөмбөлгийн нислэгт ашигласан хийлэх арга, эсхүл төрөл.

(с) Энэ зүйлийн (а)-д шаардсан зөвшөөрөгдсөн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэр нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

(1) нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт мэдээллийг арилдаггүй бэхээр бичсэн байх;

(2) нислэг бүрийг дараах байдлаар бичиж тэмдэглэсэн байх:

(i) тусдаа мөрөнд бичсэн байх; эсхүл

(ii) компьютерт хөтөлдөг нислэгийн бүртгэлийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт байнга хадгалагдах хэлбэрээр оруулах; эсхүл

(iii) нэг өдөр үйлдсэн, дараалсан нислэг (series of flights)-ийн хувьд хэрэв нисэн гарсан, завсрын буулт үйлдэх болон нисэн хүрэх газрыг багтаасан нислэгийн зорилго ижил бол тухайн дараалсан нислэгийн нийт цагийг нэг мөрөнд нэгтгэн оруулах;

(3) тухайн нисгэгч оруулсан мэдээлэл нь үнэн зөв болохыг баталж, хуудас бүрийн доор гарын үсэг зурсан байх;

(4) хэрэв нисгэгчийн үнэмлэхийг хууль, дүрмийн дагуу хүчингүй болгосон бол нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтрийг үнэмлэхийг

хүчингүй болгосон хугацаанаас хойш хамгийн багадаа 12 сар хадгалах ба бусад тохиолдолд нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь бүртгэлийн дэвтрийг байнга өөртөө хадгалдаг байх.

(d) Хэрэв компьютерт хөтөлсөн нислэгийн мэдээллийг энэ зүйлийн (c)(2)(ii)-ын дагуу нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт хавсаргасан бол тухайн нисгэгч нь нислэгийн жагсаалт, нислэгийн нийлбэр цагийн мэдээллийг энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу ажил үүрэг тус бүрээр нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт бичиж оруулна.

(e) Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт алдаатай оруулсан мэдээллийг зөвхөн дээрээс нь зураасаар дарж, зөв мэдээллийг араас нь, эсхүл шинэ мөрөнд нэмж оруулж болно.

(f) Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтрийг ямар нэг шалтгаанаар Даргад хүргүүлэхийн өмнө нисгэгч нь дараахыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) хуудас бүрд оруулсан мэдээллийг багана тус бүрээр нэгтгэсэн;
- (2) тухайн зориулагдсан хэсэгт, нийт ниссэн цагийг тэмдэглэсэн;
- (3) хамгийн сүүлд оруулсан мэдээллийн төгсгөлд, дээр оруулсан мэдээллүүд нь үнэн зөв болохыг баталж гарын үсэг зурсан.

(g) Нисгэгч нь нислэг дууссанаас хойш 7 хоногийн дотор, олон улсын агаарын тээврийн үйл ажиллагааны хувьд тухайн нислэг дууссанаас хойш 14 хоногийн дотор нислэгийн мэдээллийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт заавал оруулна. Хэрэв нисгэгч нь нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтрээ хадгалдаг үндсэн баазаас өөр газарт үйл ажиллагаа гүйцэтгэсэн бол үндсэн бааздаа буцаж ирснээс хойш 48 цагийн дотор мэдээллийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэртээ бичиж оруулна.

61.31. Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нислэгийн цаг тооцох

(a) Хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь хамтран нисгэгчтэй үйл ажиллагаа эрхлэхийг шаардсан агаарын хөлөгт хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн тохиолдолд тухайн хамтран нисгэгчээр ниссэн цагийн 50 хувиас ихгүй хугацааг агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх авахад шаардсан нийт нислэгийн цагийн туршлагад оруулж тооцуулах эрхтэй.

(b) Коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь хамтран нисгэгчтэй үйл ажиллагаа эрхлэхийг шаардсан агаарын хөлөгт хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэн агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцох үед тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн томилсон агаарын хөлгийн даргын хяналтад, зөвхөн дараах тохиолдолд агаарын хөлгийн даргын ажил үүргийг

гүйцэтгэсэн бол энэхүү нислэгийн цагийг агаарын хөлгийн даргын дадлагын нислэгийн цагийн туршлагад тооцох эрхтэй:

- (1) хамтран нисгэгч нь түлшний тооцоог хийж, төлөвлөж буй нислэгийн ачааллын манифест болон нислэгийн төлөвлөгөөний нарийвчлалтай, үнэн зөвийг хянан шалгах үүрэг хариуцлага хүлээсэн бол;
 - (2) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн үйл ажиллагааны заавар болон холбогдох бусад баримт бичигт тусгаж тогтоосон шалгах системийн дагуу нисэх багийн гишүүн бүр холбогдох бүх шалгалтыг дараах нислэгийн үе шатанд гүйцэтгэснийг хамтран нисгэгч нь бататгасан бол:
 - (i) хөөрөлтийн өмнө;
 - (ii) хөөрөлтийн үед;
 - (iii) нислэгт;
 - (iv) буултын үед;
 - (v) аливаа онцгой нөхцөлд;
 - (3) хамтран нисгэгч нь тухайн нислэгийн турш хөлгийн даргын гүйцэтгэж болох боломжит бүх ажил үүргийг хамтран нисгэгчийн суудлаас гүйцэтгэсэн бол, гэхдээ 6 цагаас дээш хугацаагаар үргэлжлэх нислэгийн хувьд, хамтран нисгэгчийг тухайн нислэгийн турш бүх үүргийг гүйцэтгэхийг шаардахгүй;
 - (4) автопилот ашиглан гүйцэтгэж байгаа нислэгийн үйл ажиллагааны үед хамтран нисгэгч нь нислэгийн болон газрын систем ашиглахтай холбоотой бүх шийдвэрийг гаргадаг бол;
 - (5) хамтран нисгэгч нь цаг уурын нөхцөл, холбоо болон нислэгийн хөдөлгөөний удирдлагын журмаас үүссэн аливаа хүндрэлийг шийдвэрлэх үүргийг хүлээсэн бол;
 - (6) хамтран нисгэгчид хяналт тавихаар томилогдсон агаарын хөлгийн дарга нь хамтран нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт тухайн нислэгийн талаар зохих мэдээллийг оруулж баталгаажуулсан, эсхүл агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь нислэгийн байнгын бүртгэлийг хөтөлсөн бол.
- (с) Хэрэглэлийн нислэгийн нөхцөл, эсхүл дуураймал хэрэглэлийн нислэгийн нөхцөлд гадны хяналтын цэг ашиглахгүйгээр зөвхөн хэрэглэл

ашиглан агаарын хөлгийн нислэгийн удирдлагыг гардан гүйцэтгэж байгаа нисгэгч нь энэ аргаар цуглуулсан хэрэглэлийн нислэгийн цагийг дараах зорилгоор шаардах нийт хэрэглэлийн нислэгийн цагийн туршлагад тооцох эрхтэй:

- (1) дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх авах; эсхүл
- (2) хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмших; эсхүл
- (3) эзэмшиж байгаа хэрэглэлийн зэрэглэлийн туршлага хадгалах шаардлагыг хангах.

(d) Бодит IMC үед олон нисгэгчтэй агаарын хөлгийн нислэгийн удирдлагыг гардан гүйцэтгэж байгаа хамтран нисгэгчид хяналт тавьсан агаарын хөлгийн дарга нь тухайн цагийг хэрэглэлийн нислэгийн цагт оруулж тооцох эрхтэй.

(e) Бодит IMC үед агаарын хөлгийн нислэгийн удирдлагыг гардан гүйцэтгэж байгаа нисгэгчид хяналт тавьсан багш нисгэгч нь тухайн цагийг хэрэглэлийн нислэгийн цагт оруулж тооцох эрхтэй.

(f) Шалгагч нисгэгч нь нислэгийн шалгалт авсан цагийг агаарын хөлгийн даргын нислэгийн цагт оруулж тооцох эрхтэй.

(g) А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгч нь коммерийн нисгэгчийн үнэмлэхийн нутаг дамнасан (cross country) нислэгийн шалгалт авсан цагийг агаарын хөлгийн даргын нислэгийн цагт оруулж тооцох эрхтэй.

(h) Нисгэгч нь хэрэглэлийн, нутаг дамнасан, эсхүл шөнийн нислэгийн цаг, эсхүл эдгээрийн аливаа хосолсон хэлбэрийг түүнээс дээд эрэмбийн үнэмлэх, зэрэглэл авахад тавигдах туршлагын шаардлагыг хангах зорилгоор давхардуулан тооцохгүй.

(i) Нисгэгч нь шалгуулж байгаа агаарын хөлгийн даргаар (PIC/US) бүртгэгдсэн нислэгийн цагийг агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхийн нислэгийн цагийн туршлагын шаардлагад оруулж тооцохгүй.

(j) ИНД-135-ын 135.505(b)(3)-ын заалтыг хангах зорилгоор нислэгийн үйл ажиллагааны дадлага авч байгаа нисгэгчид хяналт тавих агаарын хөлгийн даргаар томилогдсон нисгэгч нь тухайн хяналтыг 135.505(c)(2)-ын дагуу ганц нисгэгчтэй агаарын хөлөг дээр гүйцэтгэсэн бол хөлгийн даргын нислэгийн цагийг агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхийн нислэгийн цагийн туршлагын шаардлагад оруулж тооцохгүй.

61.33. Нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дадлагажуурын цаг тооцох

(а) Зөвхөн зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч дадлагажуурын цагийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулсан тохиолдолд тухайн нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмших, эсхүл зэрэглэл сунгах хүсэлт гаргагч нь тухайн багш нисгэгчийн хяналт доор зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж ашиглан дадлага үйлдсэн цагийг нислэгийн цагт тооцуулах эрхтэй.

(b) Хэрэв энэ зүйлийн (а)-д заасан цаг нь хэрэглэлийн цаг бол үүнийг хэрэглэлийн газрын цагт оруулж тооцно.

61.34. Согтууруулах ундаа, эсхүл мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой гэмт үйлдэл

(а) Согтууруулах ундаа, эсхүл мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодис хэрэглэсэн эсэхийг тогтоох тест өгөхөөс татгалзсан, согтууруулах ундаа, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой үйлдэлд шийтгэл ногдуулсан нь тухайн этгээдийг үнэмлэх эзэмшихэд тохирох зөв хүн хэвээр байгаа эсэхийг дахин тогтоох, мөн үнэмлэх олгохоос татгалзах, эсхүл түдгэлзүүлэх, эсхүл хүчингүй болгох үндэслэл болно.

61.35. Эрүүл мэндийн шаардлага

(а) Дараахаас бусад тохиолдолд нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь тухайн үнэмлэхээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

(1) тухайн этгээд нь:

- (i) хувийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хувьд ИНД-67 Эрүүл мэндийн стандарт болон гэрчилгээ (цаашид “ИНД-67” гэх)-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 2 дугаар ангиллаас доошгүй ЭМГ эзэмшдэг байх; эсхүл
- (ia) [хүчингүй болгосон];
- (ii) коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх болон агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хувьд ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 1 дүгээр ангиллын ЭМГ эзэмшдэг байх;
- (iii) ЭМГ-ний бүх нөхцөл, хязгаарлалт болон баталгаажуулсан тэмдэглэлийг дагаж мөрддөг байх; эсхүл

(2) Дарга тухайн этгээдэд гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийг нь үндэслэн 61.153(b)-ийн дагуу хувийн нисгэгчийн үнэмлэх олгосон бол тухайн этгээд нь:

- (i) хувийн нисгэгчийн үнэмлэх олгох үед Даргын үндэслэл болгосон гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд дагалдах ЭМГ эзэмшдэг байх ба тухайн ЭМГ-ний хугацаа дуусаагүй байх;
- (ii) тухайн ЭМГ-ний бүх нөхцөл, хязгаарлалтыг дагаж мөрддөг байх.

(b) [нөөц]

(c) Дараахаас бусад тохиолдолд гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийн баталгаажуулсан зөвшөөрөл эзэмшдэг этгээд нь тухайн зөвшөөрлөөр олгох эрхээ хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) баталгаажуулсан гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхэд хамаарах хүчинтэй ЭМГ эзэмшдэг байх;
- (2) тухайн ЭМГ-ний бүх нөхцөл, хязгаарлалтыг дагаж мөрддөг байх.

(d) [хүчингүй болгосон]

61.35D. [Хүчингүй болгосон]

61.37. Нислэгийн туршлага хадгалах шаардлага

(a) **Агаарын тээврийн нисгэгч:** Тухайн нислэгийн өмнө үргэлжилсэн 90 хоногийн дотор дараах шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн дарга эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) тухайн этгээд нь:
 - (i) хамгийн багадаа 3-аас доошгүй хөөрөлт болон 3-аас доошгүй буулт үйлдсэн байх (тухайн маягийн агаарын хөлөг дээр, эсхүл ижил маягийн зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр); эсхүл
 - (ii) зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгчид ур чадварын хадгалалтаа ижил маягийн агаарын хөлгөөр амжилттай шалгуулсан байх; эсхүл

(iii) зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгчид хөөрөлт болон буултын маневр хийх ур чадвараа ижил маягийн агаарын хөлгөөр өдрийн цагаар амжилттай шалгуулсан байх; гэхдээ

(2) нэг буулт нь автопилотын автоматаар буулт үйлдэх горим ашигласан хяналттай буулт байж болно.

(b) Коммерийн нисгэгч (нисэх онгоц, нисдэг тэрэг), хувийн нисгэгч - өдрийн нислэгийн хувьд: Тухайн нислэгийн өмнө үргэлжилсэн 90 хоногийн дотор дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь өдрийн цагаар арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй, мөн коммерийн нисгэгчийн, эсхүл хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг этгээд нь өдрийн цагаар зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) өдрийн цагаар хамгийн багадаа 3-аас доошгүй хөөрөлт болон 3-аас доошгүй буулт үйлдсэн байх (агаарын хөлгийн дарга, эсхүл хамтран нисгэгчээр тухайн маягийн агаарын хөлөг дээр, эсхүл ижил маягийн зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр); эсхүл
- (2) зохих ёсоор мэргэшсэн А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчид хөөрөлт, буултын маневр хийх ур чадвараа ижил маягийн агаарын хөлгөөр өдрийн цагаар амжилттай шалгуулсан байх; эсхүл
- (3) энэ дүрмийн дагуу тохирох нисгэгчийн үнэмлэх олгоход тавигдах ур чадвараа ижил маягийн агаарын хөлөгт амжилттай шалгуулсан байх.

(c) Коммерийн нисгэгч (нисэх онгоц, нисдэг тэрэг), хувийн нисгэгч - шөнийн нислэгийн хувьд: Тухайн нислэгийн өмнө үргэлжилсэн 90 хоногийн дотор дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь шөнийн цагаар арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй, мөн коммерийн нисгэгчийн, эсхүл хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг этгээд нь шөнийн цагаар зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) шөнийн цагаар хамгийн багадаа 3-аас доошгүй хөөрөлт болон 3-аас доошгүй буулт үйлдсэн байх (агаарын хөлгийн дарга, эсхүл хамтран нисгэгчээр тухайн маягийн агаарын хөлөг дээр, эсхүл

ижил маягийн зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр); эсхүл

- (2) зохих ёсоор мэргэшсэн А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчид хөөрөлт болон буултын маневр хийх ур чадвараа ижил маягийн агаарын хөлгөөр шөнийн цагаар амжилттай шалгуулсан байх.

(сa) **Коммерийн нисгэгч (бөмбөлөг):** Тухайн нислэгийн өмнө үргэлжилсэн 90 хоногийн дотор дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх (бөмбөлөг) эзэмшигч нь зорчигч тээвэрлэх бөмбөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) 150 м (500 ft)-ээс доошгүй өндөрт гарах бүрт бөмбөлгийн даргаар хамгийн багадаа 3-аас доошгүй хөөрөлт болон 3-аас доошгүй буултыг өдрийн цагаар гүйцэтгэсэн байх; эсхүл
- (2) ижил маягийн бөмбөлгөөр хөөрөлтийн болон буултын маневр хийх ур чадвараа Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц зохих ёсоор мэргэшсэн этгээдэд амжилттай шалгуулсан байх; эсхүл
- (3) энэ дүрмийн дагуу коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх олгоход тавигдах ур чадвараа ижил маягийн бөмбөлөг дээр амжилттай шалгуулсан байх.

(d) Энэ зүйлийн (a)(1), (b)(1), эсхүл (c)(1)-ийн шаардлагыг хангахын тулд нисдэг тэрэгний нисгэгч нь шаардлагатай хөөрөлт болон буултын хооронд шилжих хайрцгаар ниссэн байх үүрэгтэй.

(e) [нөөц]

(f) Энэ зүйлийн (b)(1)-д заасан шаардлагыг хангахын тулд глайдерын нисгэгч нь хөөргөлтийн тохирох аргаар 3 удаагийн нислэг гүйцэтгэсэн байна.

(g) Энэ зүйлийн (b)(1) болон (c)(1)-д шаардсан 3 хөөрөлт болон 3 буулт үйлдэх шаардлагыг хангах зорилгоор хүчинтэй А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь өдөр, эсхүл шөнийн алинд ч үйлдсэн хөөрөлт болон буултыг тооцож болно.

(h) Багш нисгэгч нь нислэгийн зааварчилгаа өгөхийн өмнө өдрийн, эсхүл шөнийн нислэгийн туршлага хадгалах шаардлагын аль хамааралтайг нь хангасан байна.

(i) Хэрэв энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь 61.39-ийн шаардлагыг 5 жил, эсхүл түүнээс дээш хугацаанд хангаагүй бол

дараахаас бусад тохиолдолд тухайн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг дахин хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь нисэхийн хууль, дүрмийн зөвшөөрөгдсөн шалгалтыг амжилттай өгсөн ба тухайн үнэмлэхийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангасан байх (хэрэв тухайн эзэмшигч нь өөр категорийн агаарын хөлгийн хувьд хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэхтэй бөгөөд 61.39(а)-д заасан категорид тавигдах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд); эсхүл
- (2) агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хувьд тухайн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь ИНД-121 Том нисэх онгоцны арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-121” гэх), ИНД-125 Дунд нисэх онгоцны арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-125” гэх), эсхүл ИНД-135-аар шаардсан заалтад хамаарах үйл ажиллагааны ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн байх.

61.39. Хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт

(а) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд Даргын олгосон нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь дараах шаардлагыг хангаагүй бол нисгэгчийн үнэмлэх олгох нислэгийн шалгалт өгсөн өдрөөс хойш 24 сараас урт хугацаагаар тухайн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) өмнөх 24 сарын дотор энэ зүйлийн (c)-ийн дагуу хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлтийг амжилттай хийлгэсэн байх; эсхүл
- (2) глайдерын нисгэгчийн үнэмлэхийн хувьд өмнөх 24 сарын дотор глайдерын байгууллагаар хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлтийг амжилттай хийлгэсэн байх.

(b) Дараах шаардлагыг хангасан тохиолдолд Даргын олгосон нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчээс энэ зүйлийн (a)-д заасан хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт хийлгэхийг шаардахгүй:

- (1) тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд хамааралтай ИНД-115 Чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-115” гэх), эсхүл ИНД-119 Агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-119” гэх) болон ИНД-121, ИНД-125, эсхүл ИНД-135-д заасан нисэх багийн ур чадварын шалгалтын шаардлагыг хангаж байгаа бол; эсхүл

- (2) 61.707-д заасан Хөдөө, аж ахуй (цаашид “ХАА” гэх)-н зэргийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангаж байгаа бол; эсхүл
- (3) хүчинтэй А, В, эсхүл С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг бол.

(с) Хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгчээр хийгдсэн байх;
- (2) тухайн эзэмшигчийн хэрэгжүүлэхээр хүсэлт гаргаж байгаа нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхэд хамаарах маневр болон журмын гүйцэтгэлийг шалгах зорилготой нислэгийн зааварчилгаанаас бүрдсэн байх;
- (3) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц холбогдох стандартад нийцсэн байх.

(d) Хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт хийж байгаа багш нисгэгч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) амжилттай хийгдсэн гэж дүгнэгдсэн нислэгийн талаарх дараах мэдээллийг багтаасан зохих тэмдэглэлийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нэн даруй оруулах:
 - (i) тухайн нислэгийн дүгнэлтэд хамаарах нисгэгчийн үнэмлэхийн төрөл;
 - (ii) тухайн нислэгийн дүгнэлтийг хийсэн огноо;
 - (iii) тухайн нислэгийн дүгнэлтийн хүчинтэй хугацаа дуусах огноо;
 - (iv) тухайн нислэгийн дүгнэлтийг хийсэн багш нисгэгчийн нэр, категори болон Иргэний нисэхийн ерөнхий газар (цаашид “ИНЕГ” гэх)-аас олгосон дугаар;
- (2) хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлтийг ИНЕГ-ын зохих маягтад гүйцэд бөглөж, хуулбарыг Дарга болон тухайн нисгэгчид хүргүүлэх.

(e) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт хийхийг шаардсан хугацаанаас өмнө 60 хоногийн дотор тухайн дүгнэлтийг амжилттай хийлгэсэн нисгэгчийг хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлтийг шаардсан хугацаанд хийлгэсэнд тооцно.

61.41. Доод эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл ашиглах

(а) Энэ дүрмийн дагуу олгосон агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх, эсхүл коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 1 дүгээр ангиллын ЭМГ эзэмшихгүй боловч ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 2 дугаар ангиллын ЭМГ эзэмших ба хэрэв тухайн нисгэгч нь хувийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангаж байгаа бол хувийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хязгаарлалтын хүрээнд олгогдох эрхийг хэрэгжүүлж болно.

(аа) [хүчингүй болгосон]

(б) Энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь тухайн нисгэгчийн үнэмлэхийн хувьд 61.207, эсхүл 61.257-ийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангаагүй боловч доод эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэхийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангаж байгаа бол доод эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлж болно.

61.43. Мэргэжлийн ур чадварын шалгалт

(а) Хэрэв энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн үнэмлэх, зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхэд ур чадваргүй гүйцэтгэсэн гэж үзэх бодит үндэслэл байгаа бол Дарга энэ талаар бичгээр мэдэгдэл өгч, тухайн үнэмлэх эзэмшигчийг шалгалт, эсхүл нислэгийн шалгалт өгөхийг шаардаж болно.

(б) Тухайн нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмшигчийн хувьд энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу Даргын шаардаж болох шалгалт, эсхүл нислэгийн шалгалт нь энэ дүрмийн дагуу шаарддаг тухайн шалгалт, нислэгийн шалгалтын хэсэг, эсхүл хэсгүүдээс бүрдэнэ.

(с) Энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу Даргын шаардаж болох шалгалт, эсхүл нислэгийн шалгалтыг өгөх;
- (2) шалгалт, эсхүл нислэгийн шалгалтыг Даргын тогтоосон хугацаанд амжилттай өгсөн байх.

В Бүлэг — Агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл

61.51. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлагыг тогтооно.

61.53. Тавигдах шаардлага

(а) Агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц шилжих сургалтын зааварчилгааны нислэгийн туршлагатай байх;
- (3) турбинт хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн хувьд турбинт хөдөлгүүрийн онолын суурь мэдлэгийн зөвшөөрөгдсөн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;
- (4) тухайн зэрэглэл шаардсан агаарын хөлгийн маягийн техникийн тухай хангалттай мэдлэгтэйг зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгчид амжилттай шалгуулсан байх;
- (5) тухайн зэрэглэл шаардсан агаарын хөлгийн маягт хамаарах хэвийн, хэвийн бус болон онцгой нөхцөлийн үеийн маневрыг өндөр түвшинд гүйцэтгэх ур чадвартайг зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгчид маягийн ур чадварын шалгалтын үед шалгуулсан байх;
- (6) хэрэв Гэрчилгээжсэн максимум хөөрөлтийн жин (цаашид “MCTOW” гэх) нь 5,700 кг-аас дээш жинтэй агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл, эсхүл олон-хөдөлгүүртэй нисдэг тэрэгний маягийн зэрэглэл эзэмшихээр хүсэлт гаргаж байгаа бол:
 - (i) тухайн агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл шаардсан агаарын хөлөг дээр зөвшөөрөгдсөн техникийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх;
 - (ii) тухайн агаарын хөлгийн системийн үйл ажиллагааны хэвийн, хэвийн бус, онцгой нөхцөлийн журам болон тухайн агаарын хөлгийн үзүүлэлт, жин ба төвлөрөлтийг багтаасан зөвшөөрөгдсөн бичгийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;

- (7) хэрэв МСТОВ нь 5,700 кг-аас хэтрэхгүй жинтэй, ганц хөдөлгүүртэй нисдэг тэрэгний маягийн зэрэглэл эзэмшихээр хүсэлт гаргаж байгаа бол тухайн нисдэг тэрэгний системийн үйл ажиллагааны хэвийн, хэвийн бус болон онцгой нөхцөлийн журам, нисдэг тэрэгний үзүүлэлт, жин ба төвлөрөлтийг багтаасан зөвшөөрөгдсөн бичгийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байна. Харин МСТОВ нь 1,500 кг-аас ихгүй жинтэй нисдэг тэрэгний хувьд зөвхөн аман шалгалт өгч болно.

61.55. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв тухайн нисгэгч нь 61.53-аар тавигдах шаардлагыг хангасан бол маягийн ур чадварын шалгалтыг хариуцсан багш нисгэгч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр тэмдэглэх;
- (2) тухайн маягийн зэрэглэлийн сургалтын бүртгэлийн бүрэн гүйцэд хувийг Даргад хүргүүлэх.

(б) Энэ дүрмийн 61.53-ыг үл харгалзан, Дарга дараах тохиолдолд энэ дүрмийн дагуу олгосон нисгэгчийн үнэмлэхэд агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно:

- (1) нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчид Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл олгосон ба тухайн үнэмлэх эзэмшигч нь агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр эзэмшдэг болохоо нотолсон бол; эсхүл
- (2) [хүчингүй болгосон]
- (3) нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч ба тодорхой нисэх онгоцны конфигурацийн хувьд 61.5(о)-д заасан агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц нисэх онгоц дээр нислэгийн туршлагатай бол; эсхүл
- (4) нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь 61.57-ийн дагуу тухайн маягийн агаарын хөлөгт нисгэгч, эсхүл агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэхээр зөвшөөрөгдсөн бөгөөд Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц агаарын хөлөг дээр нислэгийн туршлагатай бол.

(с) Нисгэгч нь Даргад хүсэлт гаргаж, төлбөрийн баримтын хамт хүргүүлснээр (нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт оруулсан мэдээллийн хамт) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэж болно.

(d) Хэрэв тухайн багш нь нэмэлт шилжих нислэгийн зааварчилгаа, эсхүл тухайн маягийн ур чадварын шалгалт шаардлагагүй гэж үзвэл энэ дүрмийн 61.55(а)-г үл харгалзан зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн эзэмшиж байгаа агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлтэй маш төстэй агаарын хөлгийн маягийн хувьд агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл олгож болох бөгөөд:

- (1) тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт зохих мэдээллийг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр оруулах;
- (2) тухайн багш нисгэгч нь нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт оруулсан холбогдох мэдээллийн баталгаажуулсан хувийг Даргад хүргүүлнэ.

61.57. Анхдагч маягийн эрх

(а) Дарга энэ дүрмийн дагуу олгосон хүчинтэй багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчид маягийн зэрэглэл эзэмшдэггүй агаарын хөлөгт нисгэгчийн, эсхүл агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх эрх олгож болно. Даргаас багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчид олгож буй эрхэд нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай гэж үзсэн нөхцөлийг зааж өгч болно.

С Бүлэг — Сурагч нисгэгч

61.101. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь энэ дүрмийн дагуу олгосон хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшээгүй байх үед агаарын хөлгийн нисгэгчийн (хэт хөнгөн агаарын хөлөг, ханг глайдер, глайдер, моторт глайдер, эсхүл бөмбөлгөөс бусад) үүрэг гүйцэтгэх этгээдэд тавигдах шаардлага болон хязгаарлалтыг тогтооно.

61.103. Ерөнхий зүйл

(а) Энэ дүрмийн дагуу олгосон, эсхүл баталгаажуулсан зөвшөөрөл олгосон хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшээгүй этгээд нь дараахаас бусад тохиолдолд, агаарын хөлгийн удирдлагыг гардан гүйцэтгэхгүй:

- (1) зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч нь нисгэгчийн суудалд сууж байгаа бөгөөд тухайн багш нисгэгчээс хамтарсан нислэгийн зааварчилгаа авч байгаа; эсхүл
- (2) тухайн этгээд нь 61.105-ын дагуу хөлгийн даргын үүргийг гүйцэтгэж байгаа.

(b) Энэ зүйлийн (а)(1)-ийн дагуу хамтарсан нислэгийн зааварчилгаа авч байгаа этгээд нь тухайн цагийг хамтарсан нислэгийн цагаар бүртгэж болно.

61.105. Бие даасан нислэгийн шаардлага

(а) Энэ дүрмийн дагуу олгосон, эсхүл баталгаажуулсан зөвшөөрөл олгосон хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшээгүй этгээд нь дараахаас бусад тохиолдолд, агаарын хөлгөөр бие даасан нислэг үйлдэхгүй:

- (1) [хүчингүй болгосон]
- (2) тухайн этгээд нь ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 1 эсхүл 2 дугаар ангиллын ЭМГ эзэмшдэг байх;
- (3) тухайн этгээд нь ЭМГ-ний бүх нөхцөл, хязгаарлалт болон баталгаажуулсан тэмдэглэлийн шаардлагыг хангасан байх;
- (4) тухайн этгээд нь агаарын хөлгийн даргын үүрэг хариуцлагыг амжилттай хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хэлээр унших, ярих, ойлгох болон холбоо барих хангалттай чадвартай байх;
- (5) зөвхөн А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчээс өдөр, эсхүл шөнийн цагаар анхны бие даасан

нислэгийг үйлдэх эрх олгохоос бусад тохиолдолд тухайн нислэгийг хүчинтэй А, В, эсхүл С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч зөвшөөрсөн байх;

(6) энэ зүйлийн (с)-д зааснаас бусад тохиолдолд хүчинтэй А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч тухайн этгээдийн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт зааварчилгаа авсан ба дараах ур чадвараа шалгуулсан тухай бичиж баталгаажуулсан байх:

- (i) нислэгийн бэлтгэл;
- (ii) хөдөлгүүр асаах болон горим шалгах ажиллагаа;
- (iii) явгалах;
- (iv) чиг шулуун нисэх;
- (v) өндөр авах болон өндөр алдах;
- (vi) түвшин хадгалах, эргэлтийн үед өндөр авах болон өндөр алдах;
- (vii) тухайн маягийн агаарын хөлгөөр хөөрөлт, хайрцгаар нисэх болон буулт үйлдэх;
- (viii) нислэгийн радио холбоо ашиглах;
- (ix) 2-т гарах журам;
- (x) нисэх онгоцны хувьд тухайн маягийн нисэх онгоцоор хурдны нуралтыг таньж мэдрэх (stall) болон түүнээс гарах;
- (xi) нисэх онгоцны хувьд хөөрөлтийн үед болон хөөрсний дараа хөдөлгүүр татгалзсан үеийн онцгой нөхцөлийн журам;
- (xii) нисдэг тэрэгний хувьд салхины эсрэг (upwind), салхины дагуу (downwind) болон хөндлөнгийн салхинд (crosswind) агаарт тогтох нислэг (hovering) үйлдэх;
- (xiii) нисдэг тэрэгний хувьд тухайн маягийн нисдэг тэрэгний (авторотацаар ойртолт болон буулт үйлдэхийг багтаасан) онцгой нөхцөлийн журам.

(7) хүчинтэй А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч өөрөөр зөвшөөрөөгүй бол тухайн этгээд нислэгийн

туршлагын сүүлийн 5 цагт нь хосолсон нислэгийн зааварчилгаа авсан байх;

(8) тухайн этгээд нь өмнө үргэлжилсэн 30 хоногийн дотор тохирох агаарын хөлгөөр ниссэн нислэгийн туршлагатай байх;

(9) хэрэв тухайн нислэг нь нутаг дамнасан бие даасан нислэг бол:

(i) тухайн нислэгийг хүчинтэй А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч зөвшөөрсөн байх;

(ii) тухайн этгээд нь хувийн нисгэгчийн үнэмлэх авахад шаардагдах бичгийн шалгалтын хүчинтэй кредитийг цуглуулсан байх;

(10) тухайн этгээд нь шаардлагатай тохиолдолд энэ дүрмийн I Бүлгийн дагуу гаргасан мэдэгдлийн бүх шаардлагыг хангасан байх.

(b) Энэ зүйлийн (a)(5)-д заасан бие даасан нислэгийг зөвшөөрсөн багш нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бие даасан нислэгийн туршид заавал хяналт тавина.

(c) Өдрийн цагаар үйлдэх анхны бие даасан нислэг дууссаны дараа багш нисгэгч нь энэ зүйлийн (a)(6)-ийн бүх шаардлагыг хангасан гэж үзвэл тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулалт хийж болно.

61.107. Хязгаарлалт

(a) Тухайн нисгэгчийн үнэмлэхийг энэ дүрмийн дагуу олгоогүй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь дараах тохиолдолд агаарын хөлгийн даргын үүргийг гүйцэтгэхгүй:

(1) ашиг олох зорилгоор үйлдэх нислэг; эсхүл

(2) хэрэв тухайн агаарын хөлгөөр хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаа гүйцэтгэх нислэг; эсхүл

(3) олон улсын нислэг; эсхүл

(4) тухайн агаарын хөлөгт багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгчээс бусад этгээдийг тээвэрлэх нислэг.

(b) [хүчингүй болгосон]

D Бүлэг — Хувийн нисгэгчийн үнэмлэх

61.151. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь хувийн нисгэгчийн үнэмлэх олгоход тавигдах шаардлага, тухайн үнэмлэхээр олгох эрх, хязгаарлалт болон хүчинтэй байх шаардлагыг тогтооно.

61.153. Тавигдах шаардлага

(а) Энэ зүйлийн (b) болон (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) 18 нас хүрсэн байх;
- (2) ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 1 дүгээр эсхүл 2 дугаар ангиллын ЭМГ эзэмшдэг байх;
- (3) туршлагын хувьд:
 - (i) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бие даасан нислэгийн цаг, хамтарсан нислэгийн цаг, хэрэглэлийн цаг болон нутаг дамнасан нислэгийн цагийг багтаасан, тохирох категорийн агаарын хөлгийн нисгэгчийн хамгийн багадаа 50 цагийн нислэгийн туршлагатай байх; эсхүл
 - (ii) хэрэв тухайн этгээд нь хувийн нисгэгчийн эрхийг нутаг дамнасан нислэгт хэрэгжүүлэхээр төлөвлөөгүй бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бие даасан нислэгийн цаг, хэрэглэлийн цаг болон хамтарсан нислэгийн цагийг багтаасан, тохирох категорийн агаарын хөлгийн нисгэгчийн хамгийн багадаа 40 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (4) хэрэв тухайн этгээд нь хувийн нисгэгчийн эрхийг шөнийн цагаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц шөнийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (5) хэрэв тухайн этгээд нь нисдэг тэрэгний хувийн нисгэгчийн эрхийг татлагат ачаа тээвэрлэхээр төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц татлагат ачаа тээвэрлэх нислэгийн сургалтад хамрагдсан байх;
- (6) хувийн нисгэгчийн үнэмлэхэд хамаарах дараах сэдвээр бичгийн шалгалтын хүчинтэй кредиттэй, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;

- (i) нисэхийн хууль, дүрэм;
 - (ii) агаарын навигаци болон нислэгийн төлөвлөлт;
 - (iii) цаг уур;
 - (iv) агаарын хөлгийн техникийн мэдлэг (нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэг);
 - (v) хүний хүчин зүйл;
 - (vi) нислэгийн радио холбоо;
- (7) дараах мэдлэг болон ур чадвараа шалгагч нисгэгчид нислэгийн шалгалтаар амжилттай харуулсан байх:
- (i) шалгалтын үеийн мэдлэгийн зөрүүний талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг багтаасан энэ зүйлийн (а)(б)-д заасан газрын бэлтгэлийн шалгалт (ground examination)-ын сэдвийн мэдлэг;
 - (ii) хувийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгох эрх ба хязгаарлалтын талаарх мэдлэг;
 - (iii) тухайн агаарын хөлгийн маягтай холбоотой нислэгийн шалгалтад ашиглах техникийн болон үйл ажиллагааны мэдлэг;
 - (iv) бүх талын хэвийн, хэвийн бус болон онцгой нөхцөлийн журмын үеийн нөхцөл байдлыг зөв тодорхойлон оновчтой шийдвэр гаргах, зохих түвшний дадлага хийж байх үед нислэгийн зааврын дагуу агаарын хөлгийн чадамжийн үзүүлэлт болон хязгаарлалтын хүрээнд тухайн агаарын хөлгийг удирдан жолоодох ур чадвар;
 - (v) радио холбооны журам болон стандарт загварчилсан хэллэгийг зөв ашиглах ур чадвар;
 - (vi) агаарын хөлгийн хяналтыг тухайн нислэгийн журам, эсхүл маневрын амжилттай гүйцэтгэлд эргэлзээгүй байхаар хэрэгжүүлэх.
- (8) шаардлагатай тохиолдолд I Бүлгийн дагуу гаргасан мэдэгдлийн бүх шаардлагыг хангасан байх.

(b) Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх болон холбогдох ЭМГ-г Дарга хүлээн зөвшөөрч, ижил категорийн агаарын хөлгийн хувийн нисгэгчийн үнэмлэх олгож болно.

(c) Даргын шилжүүлсэн эрхийн хүрээнд глайдерын байгууллагаас олгосон хүчинтэй глайдерын нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан бол хувийн нисгэгчийн үнэмлэх (глайдер) эзэмших эрхтэй:

- (1) 18 нас хүрсэн байх;
- (2) нислэгийн радио холбооны шалгалтын кредиттэй байх;
- (3) ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 2 дугаар ангиллаас доошгүй ЭМГ эзэмшдэг байх.

(d) Нислэгийн дадлагаа хадгалан, Монгол Улсын зэвсэгт хүчний хөлгийн дарга, эсхүл 2-р нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэж, мэргэшлээ хадгалж байгаа этгээдийг Дарга дараах шаардлагыг хангасанд тооцож болно:

- (1) хэрэв тухайн этгээд нь хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 5 жилийн дотор холбогдох нисэхийн хууль, дүрмийн шалгалтыг амжилттай өгсөн бол энэ зүйлийн (a)(6);
- (2) энэ зүйлийн (a)(7).

61.155. Эрх, хязгаарлалт

(a) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан хүчинтэй хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь дараах эрхтэй:

- (1) тухайн нисгэгч маягийн зэрэглэл эзэмшдэг ба нисгэгчийн үнэмлэхэд зөвшөөрсөн категорийн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх ба агаарын хөлгөөр зорчигч тээвэрлэх;
- (2) хамтран нисгэгчтэй үйл ажиллагаа эрхлэхийг шаарддаг нисгэгч нь маягийн зэрэглэл эзэмшдэг ба нисгэгчийн үнэмлэхэд зөвшөөрсөн категорийн агаарын хөлгийн хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэх.

(b) Дараах тохиолдолд хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) ашиг олох зорилгоор үйлдэх нислэг; эсхүл
- (2) хэрэв тухайн агаарын хөлгөөр хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаа гүйцэтгэх нислэг; эсхүл

(3) хэрэв агаарын хөлгийг дараах үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа бол тухайн эзэмшигч нь үйл ажиллагааг гүйцэтгэхэд шаардлагатай нислэгийн сургалтыг амжилттай төгссөн тухай зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд:

(i) шөнийн нислэг; эсхүл

(ii) нутаг дамнасан нислэг; эсхүл

(iii) нисдэг тэргээр татлагат ачаа тээвэрлэх; эсхүл

(4) шаардлагатай тохиолдолд эзэмшигч нь I Бүлгийн дагуу гаргасан мэдэгдлийн бүх шаардлагыг хангасан тохиолдолд.

(bb) [хүчингүй болгосон]

(bd) [хүчингүй болгосон]

(bf) [хүчингүй болгосон]

(c) Ашиг олох зорилгогүй боловч хүчинтэй хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь глайдерын байгууллагын шууд хяналтад тодорхой хөлс, эсхүл шан урамшуулалтайгаар глайдерыг нислэгт чирэх үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэж болно, эсхүл тухайн үйл ажиллагаа нь ИНД-115-ын дагуу Даргын олгосон чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд хийгдэж байгаа бол энэ зүйлийн (b)(2)-ыг шаардахгүй байж болно.

61.157. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь эзэмшиж байгаа хувийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхийн өмнө 61.35, 61.37 болон 61.39-д заасан шаардлагыг хангасан байна.

Е Бүлэг — Коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх

61.201. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх олгоход тавигдах шаардлага, тухайн үнэмлэхээр олгох эрх, хязгаарлалт болон хүчинтэй байх шаардлагыг тогтооно.

61.203. Тавигдах шаардлага

(а) Коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) 18 нас хүрсэн байх;
- (2) нисэх онгоц болон нисдэг тэрэгний хувьд тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй хувийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (3) ИНД-67-ийн дагуу олгосон хүчинтэй 1 дүгээр ангиллын ЭМГ эзэмшдэг байх;
- (4) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц тусгайлсан нислэгийн туршлагыг хуримтлуулахаар нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн, хамгийн багадаа дараах ерөнхий нислэгийн цагийн туршлагатай байх:
 - (i) нисэх онгоцны хувьд 200 цагийн, эсхүл зөвшөөрөгдсөн сургалтыг төгссөн бол 150 цагийн;
 - (ii) нисдэг тэрэгний хувьд 150 цагийн, эсхүл зөвшөөрөгдсөн сургалтыг төгссөн бол 125 цагийн;
 - (iii) глайдерын хувьд 150 цагийн;
 - (iv) бөмбөлгийн хувьд 50 цагийн;
- (5) хэрэв тухайн этгээд нь коммерийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг шөнийн цагаар хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц шөнийн нислэгийн цагийн туршлагатай байх;
- (6) коммерийн нисгэгчийн үнэмлэхэд хамаарах дараах сэдвээр бичгийн шалгалтын хүчинтэй кредиттэй, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх шалгалтыг амжилттай өгсөн байх:

- (i) нисэхийн хууль, дүрэм;
 - (ii) нислэгийн навигацийн ерөнхий мэдлэг;
 - (iii) цаг уур;
 - (iv) нислэгийн зарчим болон агаарын хөлгийн үзүүлэлт (нисэх онгоц, нисдэг тэрэг, эсхүл глайдерын аль хамааралтайг);
 - (v) агаарын хөлгийн техникийн ерөнхий мэдлэг (нисэх онгоц, нисдэг тэрэг, эсхүл глайдерын аль хамааралтайг);
 - (vi) бөмбөлгийн техникийн мэдлэг болон аэростатик (бөмбөлөг);
 - (vii) хүний хүчин зүйл;
- (7) нислэгийн шалгалтаар дараах мэдлэг, ур чадвараа Даргад амжилттай харуулсан байх:
- (i) шалгалтын үеийн мэдлэгийн зөрүүний талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг багтаасан энэ зүйлийн (а)(6)-д заасан газрын бэлтгэлийн шалгалтын сэдвийн мэдлэг;
 - (ii) коммерийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгох эрх, хязгаарлалтын мэдлэг;
 - (iii) тухайн нислэгийн шалгалтад ашиглах агаарын хөлгийн маягт хамаарах техникийн болон үйл ажиллагааны мэдлэг;
 - (iv) бүх талын хэвийн, хэвийн бус болон онцгой нөхцөлийн журмын үеийн нөхцөл байдлыг зөв тодорхойлон оновчтой шийдвэр гаргах, зохих түвшний дадлага хийж байх үед нислэгийн зааврын дагуу агаарын хөлгийн чадамжийн үзүүлэлт болон хязгаарлалтын хүрээнд тухайн агаарын хөлгийг удирдан жолоодох ур чадвар;
 - (v) радио холбооны журам болон стандарт загварчилсан хэллэгийг зөв ашиглах ур чадвар;
 - (vi) нислэгийн бүх үе шатад нислэгийн журам, эсхүл маневрыг амжилттай гүйцэтгэн бататгах зорилгоор тухайн агаарын хөлгийг удирдах;
 - (vii) шаардлагатай тохиолдолд I Бүлгийн дагуу гаргасан мэдэгдлийн бүх шаардлагыг хангасан байх.

(b) Нислэгийн дадлага туршлагаа хадгалан Монгол Улсын зэвсэгт хүчний агаарын хөлгийн дарга, эсхүл 2 дугаар нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэж, мэргэшлээ хадгалж байгаа этгээдийг Дарга дараах шаардлагыг хангасанд тооцож болно:

- (1) энэ зүйлийн (a)(2);
- (2) хэрэв тухайн этгээд нь коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 5 жилийн дотор холбогдох нисэхийн хууль, дүрмийн шалгалтыг амжилттай өгсөн бол энэ зүйлийн (a)(6);
- (3) энэ зүйлийн (a)(7).

61.205. Эрх, хязгаарлалт

(a) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь ижил категорийн болон тухайн маягийн зэрэглэлийн хүрээнд дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

- (1) хувийн нисгэгчийн үнэмлэхийн холбогдох эрх;
- (2) хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаанд ашиглах ганц нисгэгчтэй гэрчилгээжсэн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх;
- (3) агаарын тээврийн үйл ажиллагаанаас бусад хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаанд ашиглах олон нисгэгчтэй гэрчилгээжсэн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх;
- (4) хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаанд ашиглах олон нисгэгчтэй гэрчилгээжсэн агаарын хөлгийн хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэх.

(b) Коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь дараахаас бусад тохиолдолд шөнийн цагаар агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) тухайн үнэмлэх эзэмшигч нь шөнийн нислэгийн сургалтыг амжилттай төгссөн тухай тэмдэглэлийг зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулсан байх;
- (2) шаардлагатай тохиолдолд I Бүлгийн дагуу гаргасан мэдэгдлийн бүх шаардлагыг хангасан байх.

61.207. Хүчинтэй байх шаардлага

(а) Коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь эзэмшиж байгаа коммерийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхийн өмнө 61.35, 61.37 болон 61.39-д заасан шаардлагыг хангасан байна.

F Бүлэг — Агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх

61.251. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх олгоход тавигдах шаардлага, тухайн үнэмлэхээр олгох эрх болон хүчинтэй байх шаардлагыг тогтооно.

61.253. Тавигдах шаардлага

(а) Агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) 21 нас хүрсэн байх;
- (2) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (3) хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (4) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц тусгайлсан нислэгийн туршлагыг хуримтлуулахаар нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн, хамгийн багадаа дараах ерөнхий нислэгийн цагийн туршлагатай байх:
 - (i) нисэх онгоцны хувьд 1,500 цагийн;
 - (ii) нисдэг тэрэгний хувьд 1,000 цагийн;
- (5) агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхэд хамаарах дараах сэдвээр бичгийн шалгалтын хүчинтэй кредиттэй, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх шалгалтыг амжилттай өгсөн байх:
 - (i) нисэхийн хууль, дүрэм;
 - (ii) нислэгийн навигацийн ерөнхий мэдлэг;
 - (iii) нислэгийн төлөвлөгөө (нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэгний аль хамааралтайг)
 - (iv) цаг уур;
 - (v) хэрэглэл болон навигацийн туслах төхөөрөмж (зөвхөн нисэх онгоц);
 - (vi) хүний хүчин зүйл;

- (vii) гүнзгийрүүлсэн аэродинамик, техникийн үзүүлэлт болон системийн талаарх мэдлэг (зөвхөн нисэх онгоц);
 - (viii) аэродинамик болон агаарын хөлгийн систем (зөвхөн нисдэг тэрэг);
 - (ix) техникийн үзүүлэлт болон ачаалалт (зөвхөн нисдэг тэрэг);
- (6) энэ зүйлийн (b)-г харгалзан дараах мэдлэг, ур чадвараа нислэгийн шалгалтаар Даргад, эсхүл ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээний, эсхүл ИНД-141 Нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-141” гэх)-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрсөн бол зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгчид амжилттай шалгуулсан байх:
- (i) шалгалтын үеийн мэдлэгийн зөрүүний талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг багтаасан энэ зүйлийн (a)(б)-д заасан газрын бэлтгэлийн шалгалтын сэдвийн мэдлэг;
 - (ii) агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгох эрх, хязгаарлалтын мэдлэг;
 - (iii) тухайн нислэгийн шалгалтад ашиглах агаарын хөлгийн маягт хамаарах техникийн болон үйл ажиллагааны мэдлэг;
 - (iv) бүх талын хэвийн, хэвийн бус болон онцгой нөхцөлийн журмын үеийн нөхцөл байдлыг зөв тодорхойлон, оновчтой шийдвэр гаргах, зохих түвшний дадлага хийж байх үед нислэгийн зааврын дагуу агаарын хөлгийн чадамжийн үзүүлэлтийн болон хязгаарлалтын хүрээнд тухайн агаарын хөлгийг удирдан жолоодох ур чадвар;
 - (v) НХҮ-ний журам болон стандарт загварчилсан хэллэгийг зөв ашиглах ур чадвар;
 - (vi) Агаарын хөлгийн хяналтыг тухайн нислэгийн журам, эсхүл маневрын амжилттай гүйцэтгэлд эргэлзээгүй байхаар хэрэгжүүлэх;
 - (vii) шаардлагатай тохиолдолд I Бүлгийн дагуу гаргасан мэдэгдлийн бүх шаардлагыг хангасан байх.

(b) Энэ зүйлийн (a)(6)-д шаардсан нислэгийн шалгалтыг заавал нутаг дамнасан IFR-ийн дагуу үйлдэх нислэгээр авах ба агаарын хөлөг нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) MCTOW нь 5,700 кг, эсхүл түүнээс дээш жинтэй олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөг; эсхүл
- (2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөг; эсхүл
- (3) агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх олгох нислэгийн шалгалтад зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж байж болно.

(c) Өмнөх үргэлжилсэн 12 сарын дотор тохирох категорийн хоёр нисгэгчтэй агаарын хөлгийн даргаар өдөр, шөнийн цагаар нислэгийн цаг хуримтлуулсан дадлага туршлагатай Монгол Улсын зэвсэгт хүчний нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчийг Дарга дараах шаардлагыг хангасанд тооцож болно:

- (1) энэ зүйлийн (a)(2);
- (2) хэрэв тухайн этгээд нь агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 3 сарын дотор Монгол Улсын зэвсэгт хүчний хэрэглэлийн нислэгийн үнэлгээг амжилттай хийлгэсэн бол энэ зүйлийн (a)(3);
- (3) хэрэв тухайн этгээд нь агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 5 жилийн дотор холбогдох нисэхийн хууль, дүрмийн шалгалтыг амжилттай өгсөн бол энэ зүйлийн (a)(5);
- (4) энэ зүйлийн (a)(6).

61.255. Эрх

(a) Хүчинтэй агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь тухайн үнэмлэхээр олгосон ижил категорийн агаарын хөлөг дээр болон тухайн нисгэгчийн эзэмшдэг агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлээр дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

- (1) хувийн болон коммерийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгосон аливаа эрх;

- (2) агаарын тээврийн үйл ажиллагаа, эсхүл хөлс, урамшуулалтай үйл ажиллагаанд хамтран нисгэгч шаардлагатай агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн даргаар үүрэг гүйцэтгэх.

(b) Энэ зүйлийн (a) хамаарах бол тухайн агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч I бүлгийн шаардлагыг хангасан байна.

61.257. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч нь эзэмшиж байгаа агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхийн өмнө 61.35, 61.37 болон 61.39-д заасан шаардлагыг хангасан байна.

G Бүлэг — Багш нисгэгчийн зэрэглэл

61.301. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь багш нисгэгчийн зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлага болон тухайн зэрэглэлээр олгох эрх, хязгаарлалт болон хүчинтэй байх шаардлагыг тогтооно.

61.303. Тавигдах шаардлага

E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл

(а) E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) тохирох категорийн агаарын хөлгөөр агаараас бордоо, шингэн, эсхүл мэрэгчийн хор цацах үйл ажиллагааны аль хамааралтайд нь хүчинтэй 1 дүгээр Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (3) дараах үйл ажиллагааг багтаасан ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны хамгийн багадаа 2,000 цагийн нислэгийн туршлагатай байх:
 - (i) хэрэв тухайн этгээд нь агаараас бордоо цацах үйл ажиллагааны зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол тохирох категорийн агаарын хөлгөөр нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн бордоо цацах үйл ажиллагааны хамгийн багадаа 100 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;
 - (ii) хэрэв тухайн этгээд нь агаараас шингэн цацах үйл ажиллагааны зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол тохирох категорийн агаарын хөлгөөр нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн шингэн цацах үйл ажиллагааны хамгийн багадаа 100 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;
 - (iii) хэрэв тухайн этгээд нь агаараас хортон мэрэгчийн хор цацах үйл ажиллагааны зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол тохирох категорийн агаарын хөлгөөр нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн бордоо цацах үйл ажиллагаа болон 50-аас доошгүй цагийн хортон мэрэгчийн хор цацах үйл

ажиллагааны нислэгийн туршлагыг багтаасан хамгийн багадаа 100 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;

(4) [нөөц]

(5) [нөөц]

(6) ХАА-н нисэхийн үйл ажиллагааны талаар хангалттай техникийн мэдлэгтэй гэдгийг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аман шалгалт болон нислэгийн шалгалтаар амжилттай шалгуулсан байх;

(7) хэрэв хүчинтэй багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч биш бол E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 12 сарын дотор, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хугацаанд зөвшөөрөгдсөн заах арга зүйн сургалтыг амжилттай төгссөн байх.

D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл

(b) D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

(1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;

(2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц агаарын хөлгийн даргын туршлагыг багтаасан хамгийн багадаа 700 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;

(3) хэрэв тухайн этгээд нь шөнийн цагаар нислэгийн зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц шөнийн нислэгийн туршлагатай байх;

(4) хэрэв тухайн этгээд нь олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөгт зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн нислэгийн туршлагатай байх;

(5) хэрэв тухайн этгээд нь хэрэглэлийн нислэгт зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол тохирох, хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэлтэй байх;

(6) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аман шалгалт болон нислэгийн шалгалтыг амжилттай өгснөөр агаарын хөлгийн маягийн шилжих сургалтын зааварчилгаа өгөх чадвараа Даргад нотолсон байх;

- (7) хэрэв багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч биш бол нислэгийн зааварчилгаа өгөх онол болон дадлагын зөвшөөрөгдсөн сургалтыг амжилттай төгссөн байх.

С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл

(с) С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц тусгай нислэгийн туршлагыг багтаасан, тохирох категорийн агаарын хөлгөөр нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн минимум 200 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (3) хэрэв тухайн этгээд нь шөнийн цагаар нислэгийн зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц шөнийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (4) хэрэв тухайн этгээд нь олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөгт зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (5) хэрэв тухайн этгээд нь нисэх онгоцоор штопор (spinning), эсхүл аэробатик маневрын зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аэробатик нислэгийн туршлагатай байх;
- (6) нислэгийн зааварчилгаа өгөх онол болон дадлагын зөвшөөрөгдсөн сургалтыг амжилттай төгссөн байх;
- (7) дараах сэдвээр аман шалгалтыг амжилттай өгсөн байх:
 - (i) нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэгний нислэгийн зарчим болон үзүүлэлтийн аль хамааралтайг нь;
 - (ii) цаг уур;
 - (iii) нутаг дамнасан нислэгийн навигацийн аргачлал;
 - (iv) нислэгийн зааварчилгаа өгөх онол болон дадлага;

- (8) хамгийн багадаа 25 цагийн хамтарсан нислэгийн зааварчилгаа өгөх багшийн сургалт, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх сургалтад хамрагдсан байх;
- (9) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аман шалгалт болон нислэгийн шалгалтыг амжилттай өгснөөр тохирох категорийн агаарын хөлөгт нислэгийн зааварчилгаа өгөх чадвараа бүх хэвийн болон онцгой нөхцөлийн нислэгийн маневрыг гүйцэтгэн Даргад нотолсон байх.

(са) Монгол Улсын зэвсэгт хүчний хүчинтэй багш нисгэгчийн мэргэшил эзэмшдэг этгээдийг Дарга дараах шаардлагыг хангасанд тооцож болно:

- (1) энэ зүйлийн (с)(2);
- (2) хэрэв тухайн этгээд нь Монгол Улсын зэвсэгт хүчний нисэх онгоцны багшаар мэргэшсэн бол энэ зүйлийн (с)(6);
- (3) энэ зүйлийн (с)(8).

В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл

(d) В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) тохирох категорийн агаарын хөлгийн С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх зэрэглэл эзэмшигч байх;
- (3) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц тусгай нислэгийн туршлагыг багтаасан, тохирох категорийн агаарын хөлгөөр нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэсэн минимум 500 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (4) хэрэв тухайн этгээд нь шөнийн цагаар нислэгийн зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц шөнийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (5) хэрэв тухайн этгээд нь олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгөөр зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн нислэгийн туршлагатай байх;

- (6) хэрэв тухайн этгээд нь нисэх онгоцоор штопор (spinning), эсхүл аэробатик маневрын зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аэробатик нислэгийн туршлагатай байх;
- (7) дараах сэдвээр аман шалгалтыг амжилттай өгсөн байх:
 - (i) нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэгний нислэгийн зарчим болон үзүүлэлтийн аль хамааралтайг;
 - (ii) цаг уур;
 - (iii) нутаг дамнасан нислэгийн навигацийн аргачлал;
 - (iv) нислэгийн зааварчилгаа өгөх онол болон дадлага;
- (8) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аман шалгалт болон нислэгийн шалгалтыг амжилттай өгснөөр тохирох категорийн агаарын хөлөгт нислэгийн зааварчилгаа өгөх чадвараа бүх хэвийн болон онцгой нөхцөлийн нислэгийн маневрыг гүйцэтгэн Даргад нотолсон байх.

(da) Монгол Улсын зэвсэгт хүчний хүчинтэй багш нисгэгчийн мэргэшил эзэмшдэг этгээдийг Дарга В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл олгоход тавигдах энэ зүйлийн (d)(3)-т шаардсан нислэгийн цагийн туршлагыг хангасанд тооцож болно.

А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл

(e) А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) тохирох категорийн агаарын хөлгийн В Категорийн багш нисгэгчийн, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх зэрэглэл эзэмшигч байх;
- (3) нисэх онгоцны хувьд хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч байх;
- (4) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц тусгай нислэгийн туршлагыг багтаасан тохирох категорийн агаарын хөлгөөр нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэж, хамгийн багадаа 1,250 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;

- (5) хэрэв тухайн этгээд нь олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд зааварчилгаа өгөхийг төлөвлөж байгаа бол Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (6) дараах сэдвээр аман шалгалтыг амжилттай өгсөн байх:
 - (i) нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэгний нислэгийн зарчим болон үзүүлэлтийн аль хамааралтайг нь;
 - (ii) цаг уур;
 - (iii) нутаг дамнасан нислэгийн навигацийн аргачлал;
 - (iv) нислэгийн зааварчилгаа өгөх онол болон дадлага;
- (7) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц аман болон нислэгийн шалгалтыг амжилттай өгснөөр тохирох категорийн агаарын хөлгөөр бүх хэвийн болон онцгой нөхцөлийн нислэгийн маневрыг (нисэх онгоцны хувьд, штопор (spinning) болон аэробатик маневрыг багтаасан) шөнийн болон өдрийн цагаар гүйцэтгэж, нислэгийн зааварчилгааг дунджаас дээш түвшинд өгөх чадвараа Даргад нотолсон байх.

61.304. Зэрэглэл олгох

(а) Дарга багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргагчийг 61.303-ын холбогдох шаардлагыг хангасан гэж үзвэл энэ дүрмийн дагуу хүсэлт гаргагчийн нисгэгчийн үнэмлэхэд тэмдэглэл хийж, тохирох Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл олгож болно.

61.305. Эрх, хязгаарлалт

Е Категорийн багш нисгэгч

(а) Тохирох хүчинтэй Е Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

- (1) агаараас бордоо, шингэн, эсхүл мэрэгчийн хор цацах зорилгоор ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчид техникийн болон нислэгийн зааварчилгаа өгөх;
- (2) ХАА-н зэрэглэл эзэмшээгүй боловч хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчид бордоо, шингэн, эсхүл мэрэгчийн хор цацах үйл

ажиллагааны бие даасан нислэгийн дадлага хийх зөвшөөрөл олгох;

(3) тухайн багш нисгэгч нь зааварчилгаанд ашиглах ижил маягийн агаарын хөлгийн даргын 50-иас доошгүй цагийн нислэгийн туршлагатай бол 61.55-ын дагуу шилжих сургалтын зааварчилгаа өгч, ХАА-н агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл олгох;

(4) [нөөц]

(5) энэ дүрмийн 61.707-ийн дагуу ХАА-н зэрэглэлийн ур чадварын шалгалт авах;

(6) ОА Бүлэг (агаараас бордоо цацах), ОВ Бүлэг (агаараас шингэн цацах) болон ОС Бүлгийн (агаараас мэрэгчийн хор цацах) дагуу ур чадварын шалгалт авах.

(b) E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

(1) Багш нисгэгч нь тохирох нисгэгчийн үнэмлэх болон агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл, эсхүл 61.57-ийн дагуу ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн эрх эзэмшдэг байхаас бусад тохиолдолд энэ зүйлийн (a)-д заасан эрхийг;

(2) Багш нисгэгч нь үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа ХАА-н агаарын хөлгийн тохирох, хүчинтэй зэрэглэл эзэмшдэг байхаас бусад тохиолдолд энэ зүйлийн (a)(1)-д заасан эрхийг.

(c) [нөөц]

D Категорийн багш нисгэгч

(d) Энэ зүйлийн (e), (f) болон (g)-г харгалзан тохирох хүчинтэй D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

(1) нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигчид хэрэглэлийн зэрэглэлийн стандартаар шаардсан навигацийн туслах радио төхөөрөмж ашиглан хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа өгөх;

(2) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийн сургалт хийх.

(e) Энэ зүйлийн (d) нь зөвхөн 61.57-ийн дагуу тухайн зааварчилгаанд ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн эрх эзэмшдэг, эсхүл агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг D Категорийн багш нисгэгчид хамаарна.

(f) D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч байхаас бусад тохиолдолд хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн;
- (2) зааварчилгаанд ашигладаг ойртолтын туслах төхөөрөмж, эсхүл системийн.

(g) Туршлагад тавигдах шаардлагыг хангасан бөгөөд тухайн үйл ажиллагааны ур чадвараа амжилттай шалгуулсан талаар зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах зааварчилгаа өгөхгүй:

- (1) шөнийн цагаар; эсхүл
- (2) олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөгт; эсхүл
- (3) хэрэглэлийн нислэгт.

С Категорийн багш нисгэгч

(h) Энэ зүйлийн (i), (j), (k) болон (l)-ийг харгалзан тохирох хүчинтэй С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь тохирох хүчинтэй В, эсхүл А Категорийн багш нисгэгчийн хяналтад дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

- (1) нислэгийн зааварчилгаа өгөх;
- (2) сурагч нисгэгчийн өдрийн цагаар үйлдэх анхны бие даасан нислэгээс бусад бие даасан нислэгт зөвшөөрөл олгох;
- (3) сурагч нисгэгчийн шөнийн цагаар үйлдэх анхны бие даасан нислэгээс бусад бие даасан нислэгт зөвшөөрөл олгох;
- (4) С Категорийн багш нисгэгчийн эрхийн хүрээнд бүртгэлийн дэвтэрт нь тэмдэглэгээ хийж, баталгаажуулахыг шаарддаг шаардлагыг тухайн нисгэгч хангасан болохыг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт бичиж тэмдэглэх;
- (5) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийн сургалт зохион байгуулах.

(i) Энэ зүйлийн (h) нь зөвхөн тухайн зааварчилгаа, эсхүл үнэлгээ хийхэд ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг, эсхүл 61.57-ийн дагуу агаарын хөлгийн маягийн эрх эзэмшдэг С Категорийн багш нисгэгчид хамаарна.

(j) С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь нислэгийн зааварчилгааны эхний үргэлжилсэн 6 сараас доошгүй хугацаанд болон эхний хамгийн багадаа 100 цагийн нислэгийн зааварчилгааны үеэр нь дараах нөхцөлийг хангасан бол А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчийн шууд хяналтад байхаас бусад тохиолдолд энэ зүйлийн (h)-д заасан эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) тухайн аэродромд, тухайн цаг хугацаанд байгаа;
- (2) шалгуулж байгаа багш нисгэгчийн нислэгийн зааварчилгааг шууд хариуцаж байгаа.

(k) С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч байхаас бусад тохиолдолд IMC-д, эсхүл IFR нислэгийн төлөвлөгөөнд хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн;
- (2) зааварчилгаанд ашигладаг ойртолтын туслах төхөөрөмж, эсхүл системийн.

(l) Туршлагад тавигдах шаардлагыг хангасан бөгөөд тухайн үйл ажиллагааны ур чадвараа амжилттай шалгуулсан талаар зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах зааварчилгаа өгөхгүй:

- (1) шөнийн цагаар; эсхүл
- (2) олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөгт; эсхүл
- (3) нисэх онгоцны хувьд штопор (spinning), эсхүл аэробатик.

В Категорийн багш нисгэгч

(m) Энэ зүйлийн (n), (o) болон (p)-г харгалзан тохирох хүчинтэй В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

- (1) нислэгийн зааварчилгаа өгөх;
- (2) бие даасан нислэгт зөвшөөрөл олгох;
- (3) бүртгэлийн дэвтэрт нь тэмдэглэгээ хийж, баталгаажуулахыг шаарддаг шаардлагыг тухайн нисгэгч хангасан болохыг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт бичиж тэмдэглэх;

(4) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийн шалгалт авах;

(5) хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт хийх.

(н) Энэ зүйлийн (m) нь зөвхөн тухайн зааварчилгаа, эсхүл үнэлгээ хийхэд ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг, эсхүл 61.57-ийн дагуу агаарын хөлгийн маягийн эрх эзэмшдэг В Категорийн багш нисгэгчид хамаарна.

(о) В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч байхаас бусад тохиолдолд IMC-д, эсхүл IFR нислэгийн төлөвлөгөөнд хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй:

(1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн;

(2) зааварчилгаанд ашигладаг ойртолтын туслах төхөөрөмж, эсхүл системийн.

(р) Туршлагад тавигдах шаардлагыг хангасан бөгөөд тухайн үйл ажиллагааны ур чадвараа амжилттай шалгуулсан талаар зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд, В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах зааварчилгаа өгөхгүй:

(1) шөнийн цагаар; эсхүл

(2) олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөгт; эсхүл

(3) нисэх онгоцны хувьд, штопор (spinning), эсхүл аэробатик.

А Категорийн багш нисгэгч

(q) Энэ зүйлийн (r), (s) болон (t)-г харгалзан тохирох хүчинтэй А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах эрхийг хэрэгжүүлнэ:

(1) өдрийн, эсхүл шөнийн цагаар нислэгийн зааварчилгаа өгөх;

(2) өдрийн, эсхүл шөнийн цагаар бие даасан нислэгийн зөвшөөрөл олгох;

(3) бүртгэлийн дэвтэрт нь тэмдэглэгээ хийж, баталгаажуулахыг шаарддаг шаардлагыг тухайн нисгэгч хангасан болохыг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт бичиж тэмдэглэх;

(4) агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлийн шалгалт авах;

(5) хоёр жилийн нислэгийн дүгнэлт хийх;

(6) штопор (spinning) болон аэробатик нислэгийн зааварчилгаа өгөх.

(г) Энэ зүйлийн (q) нь зөвхөн тухайн зааварчилгаа, эсхүл үнэлгээ хийхэд ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг, эсхүл 61.57-ийн дагуу агаарын хөлгийн маягийн эрх эзэмшдэг А Категорийн багш нисгэгчид хамаарна.

(s) А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч байхаас бусад тохиолдолд IMC-д, эсхүл IFR нислэгийн төлөвлөгөөнд хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй:

(1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн;

(2) зааварчилгаанд ашигладаг ойртолтын туслах төхөөрөмж, эсхүл системийн.

(t) Туршлагад тавигдах шаардлагыг хангасан бөгөөд тухайн үйл ажиллагааны ур чадвараа амжилттай шалгуулсан талаар зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд, А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлөгт зааварчилгаа өгөхгүй.

61.307. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь ижил категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй 1 дүгээр Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг байхаас бусад тохиолдолд тухайн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй.

(b) D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшдэг байхаас бусад тохиолдолд хэрэглэлийн нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй.

(c) А, В, С, эсхүл D Категорийн багш нисгэгчийн хүчинтэй зэрэглэл эзэмшигч нь хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэлтэй бөгөөд IFR-ийн нутаг дамнасан нислэгийн үйл ажиллагаанд хөлгийн даргаар хамгийн багадаа 50 цагийн нислэг үйлдсэнийг шалгагч нисгэгчээр нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт тэмдэглүүлснээс бусад тохиолдолд IFR-аар нутаг дамнасан нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй.

(d) В эсхүл С Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь өмнөх үргэлжилсэн 12 сарын дотор дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй:

- (1) тохирох Категорийн багш нисгэгчийн нислэгийн шалгалтын сэдвийн задаргааны дагуу тухайн багш нисгэгч нь ур чадвараа зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгчид шалгуулсан байх;
 - (2) ур чадварын шалгалт авсан шалгагч нисгэгч нь 61.29-ийн дагуу шалгалтыг амжилттай өгсөн талаар тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулсан байх.
- (е) А, эсхүл Е Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь өмнөх үргэлжилсэн 24 сарын дотор дараах шаардлагыг хангаснаас бусад тохиолдолд нислэгийн зааварчилгаа өгөхгүй:
- (1) тохирох Категорийн багш нисгэгчийн нислэгийн шалгалтын сэдвийн задаргааны дагуу тухайн багш нисгэгч нь ур чадвараа зохих ёсоор эрх олгогдсон шалгагч нисгэгчид шалгуулсан байх;
 - (2) ур чадварын шалгалт авсан шалгагч нисгэгч нь 61.29-ийн дагуу шалгалтыг амжилттай өгсөн талаар тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулсан байх.
- (f) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс 60 хоногийн өмнө энэ зүйлийн (d), эсхүл (е)-д шаардсан шалгалтыг амжилттай өгсөн этгээдийн нислэгийн шалгалтыг хугацаанд нь өгсөнд тооцно.
- (g) Е Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшиж байгаа багш нисгэгч нь ХАА-н агаарын хөлгөөр нислэгийн зааварчилгаа өгсөн цагийг 61.701(b)(2)-ын шаардлагыг хангах нислэгийн цагт тооцож болно.
- (h) А, эсхүл В Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийн хүчинтэй байх шаардлагыг хангаагүй боловч доод Категорийн зэрэглэлийн шаардлагыг хангаж байгаа бол доод Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлж болно.

61.309. [Нөөц]

61.311. I Бүлгийн дагуу нэмэлт сургалтыг гүйцэтгэх багш нисгэгч

- (a) Энэ дүрмийн дагуу маягийн зэрэглэл олгох, эсхүл 61.105-ын дагуу сурагч нисгэгчид агаарын хөлгөөр бие даасан нислэг үйлдэх зөвшөөрөл олгохын өмнө зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгч:
- (1) маягийн гэрчилгээ олгох, эсхүл сурагч нисгэгч бие даасан нислэг үйлдэх агаарын хөлгийн хувьд, Дарга I Бүлгийн дагуу мэдэгдлээр шаардлага гаргасан эсэхийг харгалзах;

- (2) Дарга I Бүлгийн дагуу мэдэгдлээр шаардлага гаргасан бол зэрэглэл, эсхүл бие даасан нислэгийн зөвшөөрөл олгохоос өмнө шаардлагатай нэмэлт сургалтыг хийх болон шалгалт авах.

Н Бүлэг — [Нөөц]

I Бүлэг — Аюулгүй байдлын дүгнэлтээр агаарын хөлгийг ашиглах шаардлага

61.363. Зорилго

(а) Энэ Бүлэг нь 61.365-ын дагуу агаарын хөлгөөр нислэгийн сургалт, эсхүл агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа, эсхүл нисэхийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэх этгээдтэй холбоотой шаардлагыг агуулсан Даргын мэдэгдэл гаргах эрхийг тогтооно.

61.365. Агаарын хөлгийг сургалт, үйл ажиллагаанд ашиглах Даргын мэдэгдэл

(а) Энэ бүлгийн 61.367-ийн шаардлагыг хангасан тохиолдолд Дарга энэ Бүлгийн дагуу агаарын хөлгийг үйл ажиллагаанд ашиглахтай холбоотой дараах мэдэгдэл гаргаж болно:

- (1) аливаа этгээд удирдлагыг гардан гүйцэтгэх, эсхүл тодорхой маягийн агаарын хөлгөөр бие даасан нислэг үйлдэхээс өмнө хамрагдсан байх шаардлагатай сургалтын талаар;
- (2) агаарын хөлгөөр тодорхой үйл ажиллагаа, эсхүл нисэхийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэх этгээдийн талаар;
- (3) сургалт, сургалтын сэдвийн задаргаа болон нислэгийн цагийн минимумыг багтаасан энэ зүйлийн (1)-д заасан сургалтын төрлийн талаар;
- (4) хосолсон нислэгийн зааварчилгааны хэв маягийг багтаасан хосолсон нислэгийн зааварчилгааны шаардлагын талаар;
- (5) нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт шаардагдах сургалтын бичилтийг тэмдэглэх шаардлагын талаар;
- (6) энэ зүйлийн (1)-д заасан сургалт зохион байгуулах этгээдийн талаар;
- (7) энэ зүйлийн (1)-д заасан сургалт зохион байгуулах багш нисгэгчид тавигдах шаардлага болон бусад холбогдох шаардлагын талаар;
- (8) энэ зүйлийн (1)-д заасан сургалтад үнэлгээ хийх шалгагч нисгэгчид тавигдах шаардлага болон бусад шаардлагын талаар.

(b) Хэрэв агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэл эзэмшдэг нисгэгчийг тухайн маягийн зэрэглэлтэй холбоотой нэмэлт зааварчилгаа, сургалт, эсхүл

үнэлгээ хийлгэхийг шаардсан бол нисгэгч нь тухайн мэдэгдэлд заасан шаардлагыг хангах хүртэл тухайн маягийн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй.

(с) Энэ зүйлийн (а)-д заасан мэдэгдэлд тухайн мэдэгдлийн шаардлагыг хангахыг шаардсан аливаа этгээд тухайн шаардлагыг заавал биелүүлэх үүрэгтэй.

61.367. Мэдэгдэл гаргах, эсхүл мэдэгдэлд өөрчлөлт оруулахаас өмнөх үйл явц

(а) Энэ дүрмийн 61.365-д заасан мэдэгдлийг гаргах, эсхүл мэдэгдэлд өөрчлөлт оруулахаас өмнө Дарга:

- (1) аюулгүй байдалд тодорхой асуудал үүсгэж байгаа агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны нисэхийн аюулгүй байдалд учруулах эрсдэлийг үнэлэх зорилгоор дараах мэдээллийг тооцон үзэж, аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх:
 - (i) тодорхой маягийн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа, эсхүл агаарын хөлгийн тодорхой нөхцөл дэх үйл ажиллагааны талаар холбоотой аюулгүй байдлын мэдээлэл;
 - (ii) Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллага, эсхүл бусад хэлэлцэн тохиролцогч улсаас тухайн эрсдэлд авч хэрэгжүүлж буй хариу арга хэмжээний талаарх мэдээлэл;
 - (iii) холбоотой байж болно гэж Дарга үзсэн бусад мэдээлэл;
- (2) ИНЕГ-ын цахим хуудаст анхны мэдэгдэл, эсхүл өөрчилсөн мэдэгдлийг нийтэлж, олон нийтээр хэлэлцүүлэх;
- (3) дараах нөхцөлийг авч үзэх:
 - (i) хэрэв агаарын хөлгийн үйлдвэрлэгч, эсхүл бусад холбогдох этгээд нь нисэхийн аюулгүй байдал дахь тогтоосон эрсдэлийг бууруулах, эсхүл арилгах боломжтой эсэх;
 - (ii) хэрэв энэ зүйлийн (3)(i)-ийн дагуу тодорхой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн ба эрсдэлийг хяналтад байлгаж, нисэхийн аюулгүй байдлыг хангах боломжтой гэж Дарга үзсэн эсэх;
- (4) аюулгүй байдлын үнэлгээ хийгдсэний дараа мэдэгдэлд шаардлага тусгах бол дараах шалтгааныг тодорхойлох:

- (i) агаарын хөлгийн тодорхой нөхцөл дэх үйл ажиллагааг багтаасан тухайн агаарын хөлгийн хийц болон загвартай холбоотой нисэхийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх ноцтой эрсдэл байгаа эсэх;
- (ii) сурагч нисгэгч агаарын хөлгийн удирдлагыг гардан гүйцэтгэх, эсхүл бие даасан нислэгийн зөвшөөрөл авах, эсхүл нисгэгчийн үнэмлэхэд маягийн зэрэглэлийг баталгаажуулах, эсхүл үнэмлэх, маягийн зэрэглэлтэй нисгэгч тухайн агаарын хөлгөөр нислэг үйлдэх зэрэг үйл ажиллагааг гүйцэтгэхээс өмнө энэ дүрэмд шаардсанаас гадна нэмэлтээр зааварчилгаа өгөх, сургалтад хамруулах, эсхүл шалгалт авснаар тухайн агаарын хөлгийн нисгэгч эрсдэлийг хяналтад байлгаж чадах эсэх.

61.369. Мэдэгдлийг нийтлэх

(а) Дарга 61.365-д заасан мэдэгдлийг гаргасан, эсхүл өөрчилсөн, эсхүл хүчингүй болгосны дараа дараах мэдээллийг ИНЕГ-ын цахим хуудсанд цаг алдалгүй нийтэлнэ:

- (1) мэдэгдэл;
- (2) тухайн мэдэгдлийг гаргасан шалтгаан.

61.371. Мэдэгдлийн хүчинтэй хугацаа

(а) Энэ дүрмийн 61.365-д заасан мэдэгдэл нь Даргын тогтоосон хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлнэ.

(b) Тухайн мэдэгдэл хүчинтэй болохоос өмнө эрх ашиг нь хөндөгдөж болох этгээдэд танилцах боломжтой байхаар Дарга мэдэгдлийн хугацааг тогтооно.

61.373. Мэдэгдэлд өөрчлөлт оруулах

(а) Дарга 61.365-ын дагуу гаргасан мэдэгдэлд аль ч хугацаанд өөрчлөлт хийж болно.

(b) Аливаа өөрчлөлтийг 61.367, 61.369 болон 61.371-ийн дагуу хийнэ.

(c) Дүрмийн 61.367 болон 61.371(b) нь мэдэгдлийн утга найруулгад нөлөөлөхөөргүй жижиг өөрчлөлт, эсхүл эсрэг утга агуулаагүй аливаа өөрчлөлт, залруулгад энэ зүйлийн (a) болон (b) заалт хамаарахгүй.

61.375. Мэдэгдлийг хүчингүй болгох

(а) Олон нийтийн саналыг үндэслэн 61.367 заалтыг цаашид хэрэгжүүлэх шаардлагагүй гэж үзвэл, Дарга 61.365-ын дагуу гаргасан мэдэгдлийг аль ч хугацаанд хүчингүй болгож болно.

Ж Бүлэг — [Нөөц]

К Бүлэг — [Нөөц]

L Бүлэг — Аэробатик нислэгийн зэрэглэл

61.551. Тавигдах шаардлага

(а) Нисгэгч нь аэробатик нислэгийн зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) дараах эрхийн хүрээнд зохион байгуулсан аэробатикийн газрын бэлтгэлийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх:
 - (i) хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн сургалтыг зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний; эсхүл
 - (ii) хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн сургалтын курс зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол ИНД-149 Нисэх клубийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-149” гэх)-ийн дагуу олгосон нисэх клубийн гэрчилгээний;
- (2) дараах эрхийн хүрээнд зохион байгуулсан аэробатик нислэгийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх:
 - (i) хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн сургалтын курс зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол энэ зүйлийн (1)(i)-д заасан гэрчилгээний; эсхүл
 - (ii) хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн сургалтын курс зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол энэ зүйлийн (1)(ii)-т заасан гэрчилгээний;
- (3) дараах этгээдэд штопор (spinning) болон аэробатик нислэгийн ур чадвараа амжилттай шалгуулсан байх:
 - (i) хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол энэ зүйлийн (1)(i)-т заасан гэрчилгээний эрхийн хүрээнд үйл ажиллагаа эрхэлдэг зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгчид;
 - (ii) хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол энэ зүйлийн (1)(ii)-т заасан гэрчилгээний эрхийн хүрээнд үйл ажиллагаа эрхэлдэг этгээдэд;
- (4) ИНД-67-ийн дагуу олгосон 1, эсхүл 2 дугаар ангиллын хүчинтэй ЭМГ-тэй байх.

(b) Дараах бичиг баримт эзэмшигчийг энэ зүйлийн (a)(1) болон (2)-ын шаардлагыг хангасанд тооцно:

(1) Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хүчинтэй аэробатик нислэгийн зэрэглэлтэй; эсхүл

(2) Монгол Улсын зэвсэгт хүчний нисгэгчийн мэргэшилтэй.

(c) Хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг ба аэробатик нислэгийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 2 жилийн дотор Монгол Улсын зэвсэгт хүчний аэробатикийн ур чадварын үнэлгээг амжилттай хийлгэсэн нисгэгчийг энэ зүйлийн (a)-ийн бүх нөхцөл хангах шаардлагыг хангасанд тооцно.

61.553. Зэрэглэл олгох

(a) Хэрэв 61.551-д шаардсан ур чадварын шалгалтыг авсан багш нисгэгч, эсхүл эрх бүхий этгээд нь тухайн нисгэгчийг 61.551-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулж, аэробатик нислэгийн зэрэглэл олгож болно:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д, [нисгэгчийн нэр болон хүсэлт гаргагчийн дугаар] нь ИНД-61-д заасан аэробатик нислэгийн зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлж байна.

[Багш нисгэгчийн, эсхүл зэрэглэл олгох эрх бүхий этгээдийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(b) Энэ зүйлийн (a)-ийн дагуу олгосон аэробатик нислэгийн зэрэглэл эзэмшигч, эсхүл 61.551(c)-ийн шаардлагыг хангасан нисгэгч нь тухайн зэрэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхдээ баталгаажуулан тэмдэглэл хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд аэробатик нислэгийн зэрэглэлийн баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

(d) 2019 оны 07 сарын 30-наас өмнө тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулсан тэмдэглэлийн мэдэгдлийг оруулсан бол 61.551(a)-ийн шаардлагыг хангасанд тооцно.

61.555. Эрх, хязгаарлалт

(a) Эзэмшиж байгаа нисгэгчийн үнэмлэх, эсхүл гэрчилгээгээр олгох эрх, хязгаарлалтаас хамааран, хүчинтэй аэробатик нислэгийн зэрэглэл нь

тухайн эзэмшигчид дараах хязгаарлалтын хүрээнд аэробатикийн маневр гүйцэтгэх эрх олгоно:

- (1) зорчигч тээвэрлэж байгаа үед газрын гадаргуугаас дээш 1,000 м (3,000 ft)-ээс доошгүй өндөрт;
- (2) зорчигч тээвэрлээгүй үед газрын гадаргуугаас дээш 500 м (1,500 ft)-ээс доошгүй өндөрт;
- (3) ИНД-149-ийн дагуу олгосон нисэх клубийн гэрчилгээ эзэмшигчийн зөвшөөрөлтэй ба хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид нисэх спортын арга хэмжээ зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол зорчигч тээвэрлээгүй үед газрын гадаргуугаас 500 м (1,500 ft)-ээс доош өндөрт.

61.557. Хүчинтэй байх шаардлага

(а) Дараахаас бусад тохиолдолд аэробатик нислэгийн зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) тухайн эзэмшигч нь өмнөх 24 сарын дотор 61.551(а)(3)-т шаардсан ур чадвараа амжилттай шалгуулсан байх;
- (2) ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл эрх бүхий этгээд нь 61.29-ийн дагуу ур чадварын шалгалт амжилттай өгсөн талаар тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулсан байх;
- (3) ИНД-67-ийн дагуу олгосон 1, эсхүл 2 дугаар ангиллын хүчинтэй ЭМГ-тэй байх.

(b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс 60 хоногийн өмнө ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийн шалгалтыг хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

М Бүлэг — Глайдер чирэх зэрэглэл

61.601. Нөхцөл хангах шаардлага

(а) Нисгэгч нь глайдер чирэх зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) хамгийн багадаа 100 цаг нисэх онгоцны даргын үүргийг гүйцэтгэсэн байх;
- (2) хэрэв ИНД-149-ийн байгууллагын гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн сургалтыг зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол нисэх клубийн зохион байгуулсан глайдер чирэх сургалтыг амжилттай төгссөн байх;
- (3) хэрэв ИНД-149-ийн байгууллагын гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол глайдерын байгууллагын зохих ёсоор эрх олгогдсон этгээдэд глайдер чирэх ур чадвараа амжилттай шалгуулсан байх.

(b) Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хүчинтэй глайдер чирэх зэрэглэл эзэмшигчийг энэ зүйлийн (а)(2)-ын шаардлагыг хангасанд тооцно.

61.603. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв 61.601-д шаардсан ур чадварын шалгалт авсан эрх бүхий этгээд нь тухайн нисгэгчийг 61.601-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл дараах мэдэгдлийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нь оруулж, глайдер чирэх зэрэглэл олгож болно:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д, [нисгэгчийн нэр болон хүсэлт гаргагчийн дугаар] нь ИНД-61-д заасан Глайдер чирэх зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлж байна.

[Зэрэглэл олгосон багш нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(b) Энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу глайдер чирэх зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийн баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд глайдер чирэх зэрэглэлийн баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

(d) 2019 оны 07 сарын 30-наас өмнө нисгэгчийн дэвтэрт баталгаажуулсан тэмдэглэлийн мэдэгдлийг оруулсан бол 61.601-ийн шаардлагыг хангасанд тооцно.

61.605. Эрх, хязгаарлалт

(a) Хүчинтэй глайдер чирэх зэрэглэл нь тухайн эзэмшигчид нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдсон эрх, хязгаарлалтаас хамаарч глайдер чирэх үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх эрхийг олгоно.

61.607. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Дараахаас бусад тохиолдолд глайдер чирэх зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) тухайн эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 6-аас доошгүй удаа глайдер чирсэн байх; эсхүл
- (2) тухайн эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 61.601(а)(3)-ын шаардлагын дагуу ур чадвараа шалгуулсан байх;
- (3) ур чадварын шалгалт авсан эрх бүхий этгээд нь 61.29-ийн дагуу ур чадварын шалгалт амжилттай өгсөн талаар тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулсан байх.

(b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс 60 хоногийн өмнө ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийн шалгалтыг хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

N Бүлэг — Шүхэр хаях зэрэглэл

61.651. Тавигдах шаардлага

(а) Нисгэгч нь шүхэр хаях зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) хүчинтэй хувийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) хамгийн багадаа 200 цагийн нислэг үйлдсэн байх бөгөөд үүний 100-аас доошгүй цагт нь шүхэр хаях үйл ажиллагаанд ашиглаж байгаа категорийн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэсэн байх;
- (3) хэрэв ИНД-149-ийн байгууллагын гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн сургалтыг зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол нисэх клубийн зохион байгуулсан шүхэрчин хаях сургалтыг амжилттай төгссөн байх;
- (4) хэрэв ИНД-149-ийн байгууллагын гэрчилгээ нь эзэмшигчид үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол шүхрийн байгууллагаас зохих ёсоор эрх олгогдсон этгээдэд шүхэрчин хаях ур чадвараа шалгуулсан байх.

(б) Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хүчинтэй шүхэр хаях зэрэглэл эзэмшдэг нисгэгчийг энэ зүйлийн (а)(3)-т заасан шаардлагыг хангасанд тооцно.

61.653. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв 61.651(а)-д шаардсан ур чадварын шалгалт авсан эрх бүхий этгээд нь тухайн нисгэгчийг 61.651-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл дараах мэдэгдлийг нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт оруулж, шүхэр хаях зэрэглэл олгож болно:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д, [нисгэгчийн нэр болон хүсэлт гаргагчийн дугаар] нь ИНД-61-д заасан Шүхэр хаях зэрэглэл (нисэх онгоц), (нисдэг тэрэг) олгоход тавигдах шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлж байна.

[Зэрэглэл олгосон багш нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(b) Энэ зүйлийн (a)-ийн дагуу олгосон шүхэр хаях зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийн баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон зохих төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд шүхэр хаях зэрэглэлийн баталгаажуулсан тэмдэглэлийг хийж болно.

(d) Нисгэгчийн дэвтэрт 2019 оны 07 сарын 30-наас өмнө баталгаажуулсан тэмдэглэлийн мэдэгдлийг оруулсан бол 61.651(a)-ийн шаардлагыг хангасанд тооцно.

61.655. Эрх, хязгаарлалт

(a) Хүчинтэй шүхэр хаях зэрэглэл нь тухайн эзэмшигчид нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдсон эрх, хязгаарлалтаас хамаарч шүхэр хаях үйл ажиллагаанд агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэх эрх олгоно.

61.657. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Дараахаас бусад тохиолдолд шүхэр хаях зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэл олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) тухайн эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 6-аас доошгүй удаа шүхэр хаясан байх; эсхүл
- (2) тухайн эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 61.651 (a)(4)-ийн шаардлагын дагуу ур чадварын хадгалалтаа амжилттай шалгуулсан байх;
- (3) ур чадварын шалгалт авсан эрх бүхий этгээд нь 61.29-ийн дагуу ур чадварын шалгалт амжилттай өгсөн талаар тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулсан байх.

(b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс 60 хоногийн өмнө ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийн шалгалтыг хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

О Бүлэг — ХАА-н зэрэглэл

61.701. Тавигдах шаардлага

(а) Нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэгний 2 дугаар Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд ИНД-67-ийн дагуу олгосон 2 дугаар ангиллын хүчинтэй ЭМГ болон хүчинтэй хувийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (2) ХАА-н зэрэглэл эзэмших сургалтад хамрагдахаас өмнө тохирох категорийн агаарын хөлгийн даргаар хамгийн багадаа 100 цагийн нислэг үйлдсэн ба нисгэгчийн хамгийн багадаа 200 цагийн нислэгийн туршлагатай байх;
- (3) ХАА-н газрын бэлтгэлийн болон нислэгийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх;
- (4) [нөөц]
- (5) [нөөц]
- (6) нисгэгчийн химийн зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (7) дараах 1, эсхүл хэд хэдэн зэрэглэлийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх:
 - (i) агаараас бордоо цацах зэрэглэл;
 - (ii) агаараас шингэн цацах зэрэглэл;
 - (iii) агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл; болон
- (8) тохирох хүчинтэй ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшиж байгаа шалгагч нисгэгчид ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны ур чадвараа амжилттай шалгуулсан байх.

(б) Нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэгний 1 дүгээр Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;

- (2) тохирох категорийн агаарын хөлгийн даргаар хамгийн багадаа 200 цагийн нислэг үйлдсэн ба ХАА, цэцэрлэгжүүлэлт, ой модны хамгаалалтад шууд нөлөөлөх ХАА-н химийн бодис, эсхүл бусад бэлдмэл цацах үйл ажиллагааны хамгийн багадаа 1,000 цагийн бодит үйлдвэрлэлийн нислэгийн цагийн туршлагатай байх;
- (3) тохирох хүчинтэй ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшиж байгаа шалгагч нисгэгчид ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны ур чадвараа амжилттай шалгуулсан байх.

(с) Энэ зүйлийн (а)(3)-т шаардсан сургалт болон (а)(8), (b)(3)-т шаардсан ур чадварын шалгалтыг дараах эрхийн хүрээнд гүйцэтгэсэн байна:

- (1) гэрчилгээ нь үйл ажиллагаа эрхлэгчид тухайн сургалт, эсхүл ур чадварын үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний; эсхүл
- (2) гэрчилгээ нь үйл ажиллагаа эрхлэгчид тухайн сургалт, эсхүл ур чадварын үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний; эсхүл
- (3) Даргаас ур чадварын үнэлгээ хийх эрхийг шилжүүлэн авсан этгээдийг үндсэн ажилтнаар, эсхүл гэрээгээр ажиллуулдаг байгууллагын.

61.703. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв 61.701(а)(8), эсхүл (b)(3)-т шаардсан ур чадварын шалгалт авсан шалгагч нисгэгч нь тухайн этгээдийг ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа гүйцэтгэх чадвартай гэж үзвэл тухайн шалгагч нисгэгч нь:

- (1) нислэгийн шалгалтын тайлангийн хувийг Даргад хүргүүлэх;
- (2) тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулах:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д, [нисгэгчийн нэр болон үнэмлэхийн дугаар] нь (нисэх онгоц) (нисдэг тэрэг)*-ний (1 дүгээр Зэрэг)* (2 дугаар Зэрэг)*-ийн ХАА-н зэрэглэлийн (агаараас бордоо цацах)* (агаараас шингэн цацах)* (агаараас мэрэгчийн хор цацах)* ажиллагааны ур чадвараа ИНД-ийн (61.701(а)(8))* (61.701(b)(3))*-ийн дагуу ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд шалгуулсан болохыг тодорхойлж байна.*

[Шалгагч нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

** хамааралгүйг нь устгах*

(b) [нөөц]

(c) Энэ зүйлийн (a)(2)-ын дагуу нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт тэмдэглэл хийлгэсэн этгээд нь тухайн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхээс өмнө 61.11(a)-ийн дагуу ХАА-н зэрэглэл эзэмших хүсэлтийг Даргад гаргах үүрэгтэй.

(d) Дарга энэ зүйлийн (c)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд ХАА-н зэрэглэлийн баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

61.705. Эрх, хязгаарлалт

(a) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан ИНД-137 Хөдөө аж ахуйн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-137” гэх) болон нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрх, хязгаарлалтын хүрээнд хүчинтэй ХАА-н зэрэглэл эзэмшигч нь ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэж болно.

(b) Хэрэв ИНД-137-ийн дагуу гуравдагч этгээдэд эрсдэлтэй бол ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлөгт 2 дугаар Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшигч нь агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэхгүй.

61.707. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан дараахаас бусад тохиолдолд ХАА-н зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

(1) өмнөх 12 сарын дотор:

- (i) тохирох агаарын хөлгийн категорид хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа ХАА-н зэрэглэлд хамаарах ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэх ур чадвараа E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч, эсхүл ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигчид амжилттай шалгуулсан байх;
- (ii) ИНД-67-ийн дагуу олгосон 1, эсхүл 2 дугаар ангиллын хүчинтэй ЭМГ-тэй байх;

- (2) ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулсан байх:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д, [нисгэгчийн нэр болон үнэмлэхийн дугаар] нь (нисэх онгоц) (нисдэг тэрэг)*-ний (1 дүгээр Зэрэг)* (2 дугаар Зэрэг)*-ийн ХАА-н зэрэглэлийн хүчинтэй байдлын хадгалалтаа (агаараас бордоо цацах)* (агаараас шингэн цацах)* (агаараас мэргэчийн хор цацах)* ажиллагааг амжилттай гүйцэтгэж ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны ур чадвараа ИНД-ийн 61.707(а)(1)-ийн дагуу шалгуулсан болохыг тодорхойлж байна.*

Дараагийн ур чадварын шалгалтыг [үнэлгээ хийлгэсэн өдрөөс хойш 12 сар, эсхүл (с)-ийн дагуу хугацаа дуусах өдрөөс хойш 12 сарын аль сүүлчийнхээр] өгсөн байна.

[Багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(хамааралгүйг нь хасах)*

- (b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс өмнө 60 хоногийн дотор ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийг тухайн шалгалтыг шаардсан хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

(ba) Ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь холбогдох САА маягтыг бөглөж, хувийг Дарга болон тухайн нисгэгчид хүргүүлэх үүрэгтэй.

(с) Хэрэв ИНД-137-ийн дагуу гуравдагч этгээдэд эрсдэл учруулах бол дараахаас бусад тохиолдолд 1 дүгээр Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшигч нь агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэхгүй:

- (1) тухайн эзэмшигч нь ашиглагдаж байгаа маягийн агаарын хөлгийн даргын 25 цагаас доошгүй нислэгийн туршлагатай байх;
- (2) шаардсан нислэгийн цагийн 10 цагийг өмнөх үргэлжилсэн 12 сарын дотор үйлдсэн байх;

(d) Энэ зүйлийн (а)-г үл харгалзан хүчинтэй нисгэгчийн химийн зэрэглэл эзэмшдэг байхаас бусад тохиолдолд ХАА-н зэрэглэл эзэмшигч нь ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгөөс ХАА-н химийн бодис цацахгүй.

61.709. [Нөөц]**61.710. Баталгаажуулсан зөвшөөрөл**

(а) Энэ дүрмийн 61.701(а), эсхүл (b)-д шаардсан нисгэгчийн үнэмлэхтэй дүйцэх гадаадын нисгэгчийн үнэмлэхийн хүчинтэй баталгаажуулсан зөвшөөрөл эзэмшдэг этгээд болон 61.701-ийн дагуу ХАА-н зэрэглэлтэй дүйцнэ гэж Даргын зөвшөөрсөн мэргэшил эзэмшдэг этгээд нь дүйцэх ХАА-н зэрэглэлд баталгаажуулалтын тэмдэглэл хийлгэхээр 61.11(а)-ийн дагуу Даргад хүсэлт гаргаж болно.

ОА Бүлэг — Агаараас бордоо цацах зэрэглэл

61.711. Тавигдах шаардлага

(а) Агаараас бордоо цацах зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй 2 дугаар Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (2) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, эсхүл ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд агаараас бордоо цацах сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол газрын бэлтгэл сургалт болон агаараас бордоо цацах үйл ажиллагааны нислэгийн зааварчилгааны сургалтыг тус тус амжилттай төгссөн байх;
- (3) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, эсхүл ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд агаараас бордоо цацах зэрэглэлийн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны агаараас бордоо цацах ур чадвараа Е Категорийн багш нисгэгчид, эсхүл ХАА-н шалгагч нисгэгчид амжилттай шалгуулсан байх.

61.713. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв 61.711(3)-т шаардсан ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийг 61.711-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл агаараас бордоо цацах зэрэглэл олгож, нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулж болно:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д [нисгэгчийн нэр болон үнэмлэхийн дугаар] нь агаараас бордоо цацах зэрэглэл (нисэх онгоц) (нисдэг тэрэг)* олгоход тавигдах ИНД-61-ийн шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлов.*

[Зэрэглэл олгосон багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(хамааралгүйг нь хасах)*

(b) Агаараас бордоо цацах зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон зохих төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

61.715. Эрх, хязгаарлалт

(a) Тухайн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгох эрх, хязгаарлалтаас хамааран ХАА-н зэрэглэл болон агаараас бордоо цацах зэрэглэл эзэмшигч нь агаараас бордоо цацах үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа тохирох категорийн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэж болно.

61.717. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Тухайн үнэмлэх эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 61.711(3)-ын дагуу ур чадвараа амжилттай шалгуулсан ба ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн шалгалтыг амжилттай өгсөн талаар нислэгийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд агаараас бордоо цацах зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй.

(b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс өмнө 60 хоногийн дотор ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийг тухайн шалгалтыг шаардсан хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

ОВ Бүлэг — Агаараас шингэн цацах зэрэглэл

61.721. Тавигдах шаардлага

(а) Нисгэгч нь агаараас шингэн цацах зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй 2 дугаар Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (2) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, эсхүл ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд агаараас шингэн цацах сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол газрын бэлтгэл сургалт болон агаараас шингэн цацах үйл ажиллагааны нислэгийн зааварчилгааны сургалтыг тус тус амжилттай төгссөн байх;
- (3) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, эсхүл ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд агаараас шингэн цацах зэрэглэлийн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны агаараас шингэн цацах ур чадвараа E Категорийн багш нисгэгчид, эсхүл ХАА-н шалгагч нисгэгчид амжилттай шалгуулсан байх.

61.723. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв 61.721(3)-т шаардсан ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийг 61.721-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл агаараас шингэн цацах зэрэглэл олгож, тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулж болно:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д [нисгэгчийн нэр болон хүсэлт гаргагчийн дугаар] нь агаараас шингэн цацах зэрэглэл (нисэх онгоц) (нисдэг тэрэг)* олгоход тавигдах ИНД-61-ийн шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлов.*

[Зэрэглэл олгосон багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(хамааралгүйг нь хасах)*

(b) Агаараас шингэн цацах зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон зохих төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд агаараас шингэн цацах зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

61.725. Эрх

(a) Тухайн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрх, хязгаарлалтаас хамааран ХАА-н зэрэглэл болон агаараас шингэн цацах зэрэглэл эзэмшигч нь агаараас шингэн цацах үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа тохирох категорийн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэж болно.

61.727. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Тухайн эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 61.721(3)-ын дагуу ур чадвараа амжилттай шалгуулсан ба ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн шалгалтыг амжилттай өгсөн талаар нислэгийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд агаараас шингэн цацах зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй.

(b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс өмнө 60 хоногийн дотор ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийг тухайн шалгалтыг шаардсан хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

ОС Бүлэг — Агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл

61.731. Тавигдах шаардлага

(а) Нисгэгч нь агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн 2 дугаар Зэргийн ХАА-н зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (2) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, эсхүл ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд агаараас мэрэгчийн хор цацах сургалт зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол газрын бэлтгэл сургалт болон агаараас мэрэгчийн хор цацах үйл ажиллагааны нислэгийн зааварчилгааны сургалтыг тус тус амжилттай төгссөн байх;
- (3) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээ, эсхүл ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэлийн үнэлгээ хийхийг зөвшөөрдөг бол ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны агаараас мэрэгчийн хор цацах ур чадвараа E Категорийн багш нисгэгчид, эсхүл ХАА-н шалгагч нисгэгчид амжилттай шалгуулсан байх;

61.733. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв 61.731(3)-т шаардсан ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн нисгэгчийг 61.731-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл олгож, тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулж болно:

Би, [шалгалт авсан огноо]-д [нисгэгчийн нэр болон хүсэлт гаргагчийн дугаар] нь агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл (нисэх онгоц) (нисдэг тэрэг)* олгоход тавигдах ИНД-61-ийн шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлов.*

[Зэрэглэл олгосон багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгчийн нэр, гарын үсэг, үнэмлэхийн дугаар, огноо]

(хамааралгүйг нь хасах)*

(b) Агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон зохих төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

61.735. Эрх

(a) Тухайн нисгэгчийн үнэмлэхээр олгогдох эрх, хязгаарлалтаас хамааран хүчинтэй ХАА-н зэрэглэл болон агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл эзэмшигч нь агаараас мэрэгчийн хор цацах үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа тохирох категорийн агаарын хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэж болно.

61.737. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Тухайн эзэмшигч нь өмнөх 12 сарын дотор 61.731(3)-ын дагуу ур чадвараа амжилттай шалгуулсан ба ур чадварын шалгалт авсан багш нисгэгч, эсхүл шалгагч нисгэгч нь тухайн шалгалтыг амжилттай өгсөн талаар нислэгийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулснаас бусад тохиолдолд агаараас мэрэгчийн хор цацах зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй.

(b) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс өмнө 60 хоногийн дотор ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийг тухайн шалгалтыг шаардсан хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

Р Бүлэг — Нисгэгчийн химийн зэрэглэл

61.751. Тавигдах шаардлага

(а) Нисгэгч нь химийн зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хүчинтэй хувийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшигч байх;
- (2) дараах эрхийн хүрээнд хийсэн ХАА-н химийн бодис хэрэглэх сургалтыг амжилттай төгсөж, үнэлгээ хийлгэсэн байх:
 - (i) гэрчилгээ нь үйл ажиллагаа эрхлэгчид тухайн сургалтыг зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний; эсхүл
 - (ii) гэрчилгээ нь байгууллагад тухайн сургалтыг зохион байгуулахыг зөвшөөрдөг бол ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний.

61.753. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв тухайн нисгэгч 61.751-ийн нөхцөл хангах шаардлагыг хангасан бол 61.751-д шаардсан үнэлгээ хийсэн этгээд нь нисгэгчийн химийн зэрэглэл олгож, 61.29-ийн дагуу тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт дараах мэдэгдлийг оруулж болно:

Би, [нисгэгчийн нэр] нь ИНД-61-д заасан нисгэгчийн химийн зэрэглэл олгоход тавигдах шаардлагыг хангасан болохыг тодорхойлов.

(b) Энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу олгосон химийн зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон зохих төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд химийн зэрэглэлийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

61.755. Эрх

(а) Хүчинтэй нисгэгчийн химийн зэрэглэл нь тухайн эзэмшигчид ИНД-137-ийн дагуу ХАА-н агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд агаарын хөлгөөс ХАА-н химийн бодис цацах эрхийг олгоно.

61.757. Хүчинтэй байх шаардлага

(а) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд тухайн зэрэглэл олгосноос хойш 5 жилийн дараа дараах шаардлагыг хангаагүй тохиолдолд нисгэгчийн химийн зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) тухайн эзэмшигч нь өмнөх 5 жилийн дотор Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц сэргээх сургалтыг амжилттай төгссөн байх;
- (2) тухайн сургалтын холбогдох бүртгэлийг 61.29-ийн дагуу нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт бичиж тэмдэглүүлсэн байх.

(b) Сургалтад хамрагдахыг шаардсан өдрөөс өмнө 90 хоногийн дотор энэ зүйлийн (a)-д шаардсан сэргээх сургалтыг амжилттай төгссөн нисгэгчийг тухайн сургалтыг хугацаанд нь хамрагдаж, төгссөнд тооцно.

Q Бүлэг — Хэрэглэлийн зэрэглэл

61.801. Тавигдах шаардлага

(а) Энэ зүйлийн (b) болон (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд хэрэглэлийн зэрэглэл (нисэх онгоц, эсхүл нисдэг тэрэг) эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд ИНД-67-ийн дагуу олгосон 1, эсхүл 2 дугаар ангиллын хүчинтэй ЭМГ болон шөнийн нислэг үйлдэх эрх бүхий хүчинтэй нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц нислэгийн цагийн туршлагатай байх;
- (3) дараах сэдвээр газрын бэлтгэл сургалтыг амжилттай төгссөн байх:
 - (i) нисэхийн хууль, дүрэм: IFR нислэгтэй холбоотой дүрэм, журам; НХҮ-тэй холбоотой дадлага болон журам; IFR нислэгтэй холбоотой нислэгийн өмнөх бэлтгэл болон үзлэг; нислэгийн үйл ажиллагааны төлөвлөлт; IFR нислэгийн төлөвлөгөөг бэлтгэх болон бүрдүүлэх; алтиметрийг тохируулах журам; AIP, NOTAM, нисэхийн код болон товчлол зэрэг нисэхийн баримт бичгийн тайлбар болон хэрэглээ, нисэн гарах, нислэгийн замын дагуух, өндөр алдах болон ойртолт үйлдэхэд зориулсан хэрэглэлийн журмын нислэгийн зураг; урьдчилан сэргийлэх болон онцгой нөхцөлийн журам; IFR-ийн дагуу үйлдэх нислэгтэй холбоотой аюулгүй байдлын дадлага; IFR-ийн дагуу нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд хэрэглэдэг радио-холбооны журам болон стандарт загварчилсан хэллэг; холбоо ажилгүй болсон үед авах арга хэмжээ;
 - (ii) нислэгийн навигаци-IFR: радио навигацийн туслах төхөөрөмж ашиглан агаарын навигаци хийх практик дадлага; нисэн гарах, нислэгийн замын дагуух, ойртолт болон буулт үйлдэх нислэгийн үе шатанд навигацийн систем ашиглах, түүний нарийвчлал болон найдвартай ажиллагаа; радио навигацийн туслах төхөөрөмжийг таньж тогтоох;
 - (iii) цаг уур: нисэхийн цаг уурын тайлан мэдээ, нислэгийн зураг болон цаг уурын урьдчилсан мэдээг тайлж унших болон

ашиглах; нислэгийн өмнө ба нислэгийн үед цаг уурын мэдээ авах журам ба түүнийг ашиглах; өндөр хэмжих; нисэхийн цаг уур судлал; тухайн бүс нутгийн нислэгт нөлөөлж болзошгүй элементийг хамарсан цаг агаар судлал; хөөрөлт, нислэгийн замын дагуух болон буултын нөхцөлд нөлөөлж болох даралтын системийн хөдөлгөөн, фронтын бүтэц болон цаг агаарын онцгой аюултай үзэгдлийн үүсэл, тэдгээрийн шинж чанар; цаг агаарын аюултай нөхцөлөөс зайлсхийх;

- (iv) хэрэглэлийн болон навигацийн туслах төхөөрөмж: ИМС-д болон IFR-ийн дагуу нислэг үйлдэх агаарын хөлгийн хяналт, навигацид шаардлагатай авионик болон хэрэглэл ашиглах, тэдгээрийн хязгаарлалт, ажиллагаатай байдал; автопилотын хэрэглээ болон түүний хязгаарлалт; компас, түүний эргэлтийн болон заалтын хурдны алдаа; гироскопын хэрэглэл, түүний ашиглалтын хязгаарлалт болон нарийвчлалын нөлөө; хэд хэдэн нислэгийн хэрэглэл доголдолтой ажиллах үед мөрдөх журам ба дадлага;
 - (v) хүний хүчин зүйл: хүний чадамж болон хязгаарлалт.
- (4) тохирох категорийн агаарын хөлгөөр зохих ёсоор мэргэшсэн багш нисгэгчийн зохион байгуулсан дараах сэдвийг багтаасан, хамгийн багадаа 10 цагийн хосолсон нислэгийн зааварчилгаатай нислэгийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх:
- (i) нислэгийн заавар, эсхүл дүйцэх баримт бичиг болон IFR нислэгийн төлөвлөгөөг бэлтгэхтэй холбоотой, НХҮ-ний баримт бичгийг ашиглах журмыг багтаасан нислэгийн өмнөх журам;
 - (ii) нислэгийн өмнөх үзлэг, шалгах хуудсыг ашиглах, явгалалт болон хөөрөлтийн өмнөх үзлэг;
 - (iii) хэвийн, хэвийн бус болон онцгой нөхцөлийг хамарсан IFR нислэгийн үеийн журам болон маневр, үүнд: хөөрөлтийн үед хэрэглэлийн нислэгт шилжих; хэрэглэлээр нисэн гарах болон нисэн ирэх стандарт журам; замын дагуух IFR нислэгийн журам; хүлээлтийн журам; тодорхой өгөгдсөн минима хүртэл хэрэглэлээр ойртолт үйлдэх журам; ойртолтоос 2-т гарах журам (missed approach procedure); хэрэглэлийн ойртолтоос буулт үйлдэх зэргийг багтаасан;

- (iv) нислэгийн үеийн маневр болон тодорхой нислэгийн үзүүлэлт;
 - (v) олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн хувьд нэг хөдөлгүүр ажиллагаагүй болсон, эсхүл ажиллагаагүй болсон нөхцөлийг зохиомлоор үүсгэсэн үед зөвхөн хэрэглэл ашиглан агаарын хөлгийг удирдах;
- (5) энэ зүйлийн (a)(3)-т заасан сэдвээр зөвшөөрөгдсөн бичгийн шалгалтыг хамарсан бичгийн шалгалтын хүчинтэй, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дүйцэх кредиттэй байх;
- (6) Даргад (тохирох агаарын хөлөг, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр нислэгийн шалгалт өгч) хүсэлт гаргагчийн шалгуулж байгаа навигацийн системтэй хамааралтай, энэ зүйлийн (a)(4)-т заасан журам, маневр болон үйл ажиллагааг гүйцэтгэх ур чадвар болон дараах чадвараа амжилттай шалгуулсан байх:
- (i) агаарын хөлгөөр түүний хязгаарлалтын хүрээнд үйл ажиллагаа эрхлэх;
 - (ii) бүх маневрыг жигд, нарийвчлалтай гүйцэтгэх;
 - (iii) зөв шийдвэр гаргах болон нислэгийн ур чадвараа ашиглах;
 - (iv) нисэхийн холбогдох мэдлэгээ ашиглах;
 - (v) агаарын хөлгийн хяналтыг тухайн нислэгийн журам, эсхүл маневрын ажилттай гүйцэтгэлд эргэлзээгүй байхаар хэрэгжүүлэх.
- (b) Конвенцын хэлэлцэн тохиролцогч улсаас олгосон хязгаарлалтгүй дүйцэх зэрэглэл эзэмшигч нь хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшихийн тулд дараах шаардлагыг хангасан байна:
- (1) энэ зүйлийн (a)(3)(i)-ийн дагуу тогтоосон нисэхийн хууль, дүрмийн сэдвээр бичгийн шалгалтын кредиттэй байх;
 - (2) энэ зүйлийн (a)(6)-д шаардсан нислэгийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх.
- (c) Монгол Улсын зэвсэгт хүчний хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшдэг бөгөөд хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргахаас 90 хоногийн өмнө Монгол Улсын зэвсэгт хүчний хэрэглэлийн нислэгийн үнэлгээг амжилттай хийлгэсэн

этгээдийг энэ зүйлийн (а)(2) - (а)(6) хүртэлх шаардлагыг хангасанд тооцож болно.

61.803. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргагч нь 61.801-ийн шаардлагыг хангасан гэж үзвэл Дарга тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд баталгаажуулсан тэмдэглэл хийн, зэрэглэл олгож болно.

(b) Хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч нь ойртолтын нэмэлт туслах төхөөрөмж, эсхүл системийн баталгаажуулсан тэмдэглэлийг нисгэгчийн үнэмлэхэд хийлгэх хүсэлтийг төлбөрийн баримтын хамт Даргад хүргүүлж болно.

(c) Дарга энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу гаргасан хүсэлт болон төлбөрийн баримтыг хүлээн авч тухайн нисгэгчийн үнэмлэхэд ойртолтын нэмэлт туслах төхөөрөмжийн, эсхүл системийн баталгаажуулсан тэмдэглэл хийж болно.

61.805. Эрх, хязгаарлалт

(а) Энэ зүйлийн (b)-г харгалзан хүчинтэй хэрэглэлийн зэрэглэл нь тухайн эзэмшигчид IFR-ийн дагуу үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа тохирох агаарын хөлгийн даргын, эсхүл хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэх эрхийг олгоно.

(b) Хэрэглэлийн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхэд эзэмшигч нь:

- (1) ганц нисгэгчтэй агаарын хөлгийн хувьд 61.801 (а)(6), эсхүл 61.801(c)-д шаардсан ганц нисгэгчийн үйл ажиллагааны стандартын дагуу нислэгийн шалгалтыг амжилттай өгсөн байх;
- (2) гол тэнхлэгийн шугамын дагуу бус татах хүчтэй олон хөдөлгүүртэй нисэх онгоцны хувьд 61.801(а)(6), эсхүл 61.801(c)-д шаардсан нислэгийн шалгалтыг гол тэнхлэгийн шугамын дагуу бус татах хүчтэй олон хөдөлгүүртэй нисэх онгоцоор амжилттай өгсөн байх;
- (3) хэрэв тухайн эзэмшигч нь IFR-ийн дагуу хэрэглэлийн ойртолтын журмыг ашиглаж байгаа бол шалгагч нисгэгч нь ойртолтын туслах төхөөрөмж, эсхүл системийн ур чадвараа амжилттай шалгуулсан талаар нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт нь баталгаажуулсан байх;
- (4) хэрэв тухайн эзэмшигч нь зөвхөн 2 дугаар ангиллын ЭМГ эзэмшдэг бол ИНД-67-д заасан 1 дүгээр ангиллын сонсголын шаардлагыг хангасан байх шаардлагатай ба 2 дугаар ангиллын ЭМГ-нд баталгаажуулсан тэмдэглэл хийлгэсэн байх.

61.807. Хүчинтэй байх шаардлага

(а) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд дараах шаардлагыг хангаагүй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй:

- (1) өмнөх үргэлжилсэн 12 сарын дотор:
 - (i) тохирох категорийн агаарын хөлгийн хувьд 61.801(a)(6)-ийн дагуу шалгагч нисгэгчид ур чадвараа амжилттай шалгуулсан байх;
 - (ii) ур чадварын шалгалт авсан этгээд нь 61.29-ийн дагуу ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн талаар нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт баталгаажуулсан байх;
- (2) өмнөх үргэлжилсэн 90 хоногийн дотор:
 - (i) энэ зүйлийн (a)(1)-ийн шаардлагыг хангасан, эсхүл 3-аас доошгүй хэрэглэлийн цагийг хуримтлуулсан байх (үүний 1-ээс доошгүй цаг нь хэрэглэлийн нислэгийн цаг байна);
 - (ii) хэвлэн нийтэлсэн хэрэглэлийн ойртолтын журмыг 3-аас доошгүй удаа гүйцэтгэсэн байх (үүний 1 нь зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр гүйцэтгэгдсэн байж болно);
- (3) хэрэв гол тэнхлэгийн шугамын дагуу бус татах хүчтэй олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгийн нисгэгчийн үүргийг IFR-ийн дагуу гүйцэтгэх бол энэ зүйлийн (a)(1)-д шаардсаны дагуу ур чадварын шалгалтыг гол тэнхлэгийн шугамын дагуу бус татах хүчтэй олон хөдөлгүүртэй агаарын хөлгөөр амжилттай өгсөн байх;
- (4) хэрэв IFR-ийн дагуу хэрэглэлийн ойртолтын журмыг ашиглах бол өмнөх үргэлжилсэн 90 хоногийн дотор нислэгт, эсхүл зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмж дээр төстэй маягийн навигацийн системийг ашиглан хэвлэн нийтэлсэн хэрэглэлийн ойртолтын журмыг гүйцэтгэсэн байх;
- (5) хэрэв ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнд IFR-ийн үйл ажиллагаа эрхлэх бол ИНД-121, ИНД-125, эсхүл ИНД-135-ын IFR-ийн ур чадварын шаардлагын аль хамааралтайг нь хангасан байх;

(6) ИНД-67-ийн дагуу олгосон 1, эсхүл 2 дугаар ангиллын хүчинтэй ЭМГ-тэй байх.

(b) Хэрэв тухайн агаарын хөлөг нь арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгээгүй бол энэ зүйлийн (a)(2)-ын шаардлагыг хангаагүй хэрэглэлийн зэрэглэл эзэмшигч нь IFR-аар нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлөгт хамтран нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэж болно.

(c) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс өмнө 60 хоногийн дотор ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийг тухайн шалгалтыг шаардсан хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

R Бүлэг — [Нөөц]

S Бүлэг — Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл

61.901. Тавигдах шаардлага

(а) Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) ИНД-125 болон ИНД-135-ын дагуу гүйцэтгэх үйл ажиллагааны хувьд тохирох коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (2) ИНД-121-ийн дагуу гүйцэтгэх үйл ажиллагааны хувьд агаарын тээврийн нисгэгчийн үнэмлэх (нисэх онгоц) эзэмшдэг байх;
- (3) хүчинтэй А, В, эсхүл D Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (4) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц нислэгийн туршлагатай байх;
- (5) шалгагч нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэх ур чадвараа Даргад амжилттай шалгуулсан байх;
- (6) шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 12 сарын хугацаанд, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад хугацаанд зөвшөөрөгдсөн шалгагч нисгэгчийн сургалтыг амжилттай төгссөн байх.

(b) Ерөнхий зориулалтын нисэхийн шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох А Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц нислэгийн туршлагатай байх;
- (3) ерөнхий зориулалтын нисэхийн шалгагч нисгэгчийн үүрэг гүйцэтгэх ур чадвараа Даргад амжилттай шалгуулсан байх;
- (4) ерөнхий зориулалтын нисэхийн шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнө 12 сарын дотор, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хугацаанд, зөвшөөрөгдсөн шалгагч нисгэгчийн сургалтын курсийг амжилттай төгссөн байх.

(c) ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших этгээд нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

- (1) тохирох хүчинтэй коммерийн нисгэгчийн, эсхүл түүнээс дээд эрэмбийн нисгэгчийн үнэмлэх эзэмшдэг байх;
- (2) тохирох хүчинтэй E Категорийн багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг байх;
- (3) дараах цагийг багтаасан Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц нислэгийн цагийн туршлагатай байх:
 - (i) нийт нислэгийн цаг;
 - (ii) хөлгийн даргын үүрэг гүйцэтгэсэн нислэгийн цаг;
 - (iii) хэрэв хамааралтай бол агаараас бордоо цацсан нислэгийн цаг;
 - (iv) хэрэв хамааралтай бол агаараас шингэн цацсан нислэгийн цаг;
 - (v) хэрэв хамааралтай бол агаараас мэрэгчийн хор цацсан нислэгийн цаг;
 - (vi) нислэгийн зааварчилгаа өгсөн цаг;
- (4) тухайн этгээд нь ХАА-н шалгагч нисгэгчийн үүргийг гүйцэтгэх чадвараа Даргад амжилттай шалгуулсан байх;
- (5) ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргахаас өмнөх 12 сарын хугацаанд, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад хугацаанд шалгагч нисгэгчийн зөвшөөрөгдсөн сургалтыг амжилттай төгссөн байх.

61.903. Зэрэглэл олгох

(а) Хэрэв Дарга шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмших хүсэлт гаргагчийг 61.901-ийн холбогдох шаардлагыг хангасан гэж үзвэл, Дарга хүсэлт гаргагчийн нисгэгчийн үнэмлэхэд тэмдэглэл хийн шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл олгох ба тухайн нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт холбогдох шалгагч нисгэгчийн эрхийг тэмдэглэж болно.

61.905. Эрх, хязгаарлалт

Шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл

(а) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан энэ дүрмээр шаардсан нисгэгчийн үнэмлэх олгох, эсхүл зэрэглэл олгох, эсхүл сунгах, эсхүл үйл ажиллагааны ур

чадварын үнэлгээ хийх эрхийг Даргаас олгосон, хүчинтэй агаарын тээврийн шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах байгууллагын хүрээнд нислэгийн шалгалт авч болно:

- (1) гэрчилгээ эзэмшигчид тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний дагуу үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа; эсхүл
- (2) гэрчилгээ эзэмшигчид тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээний хүрээнд үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа бол.

Ерөнхий зориулалтын нисэхийн шалгагч-нисгэгчийн зэрэглэл

(b) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан энэ дүрмээр шаардсан нисгэгчийн үнэмлэх олгох, эсхүл зэрэглэл олгох, эсхүл сунгах, эсхүл нисдэг тэрэг болон 9, эсхүл түүнээс цөөн гэрчилгээжсэн зорчигчийн суудлын багтаамжтай нисэх онгоцны хувьд үйл ажиллагааны ур чадварын үнэлгээ хийх эрхийг Дарга олгосон, хүчинтэй ерөнхий зориулалтын нисэхийн шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах байгууллагын хүрээнд нислэгийн шалгалт авч болно:

- (1) ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний дагуу үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг бол; эсхүл
- (2) ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээний дагуу үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа, хэрэв гэрчилгээ нь эзэмшигчид тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг бол; эсхүл
- (3) тухайн нислэгийн шалгалт авахаар Даргын шилжүүлсэн эрх эзэмшдэг этгээдийг үндсэн ажилтнаар, эсхүл гэрээгээр авч ажиллуулж байгаа бол.

ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл

(ba) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан энэ дүрмээр шаардсан зэрэглэл олгох, эсхүл сунгах, эсхүл үйл ажиллагааны ур чадварын үнэлгээ хийх эрхийг Даргаас олгосон ба хүчинтэй ХАА-н шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь дараах байгууллагын хүрээнд нислэгийн шалгалт авч болно:

- (1) гэрчилгээ эзэмшигчид тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний дагуу үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа; эсхүл
- (2) гэрчилгээ эзэмшигчид тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг ИНД-137-ийн дагуу олгосон ХАА-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний хүрээнд үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа; эсхүл
- (3) тухайн нислэгийн шалгалтыг авах Даргаас шилжүүлсэн эрхийг эзэмшдэг этгээдийг үндсэн ажилтнаар, эсхүл гэрээгээр авч ажиллуулж байгаа.

Хязгаарлагдмал эрхтэй шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл

(с) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан хүчинтэй хязгаарлагдмал эрхтэй шалгагч нисгэгчийн зэрэглэлт эзэмшигч нь тухайн нислэгийн шалгалт авахыг зөвшөөрдөг ИНД-141-ийн дагуу олгосон нисэхийн сургалтын байгууллагын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд Даргаас олгосон эрхийг хэрэгжүүлж болно.

Бүрэн эрхтэй шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл

(d) Шалгагч нисгэгчийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэхийн тулд тухайн эзэмшигч нь ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маягийн зэрэглэлтэй тохирох хүчинтэй багш нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшдэг байна.

(е) Энэ зүйлийн (d)-г үл харгалзан хэрэв шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь шаардлагатай багийн гишүүний үүрэг гүйцэтгэхгүй бол хүчинтэй ЭМГ, эсхүл хүчинтэй маягийн зэрэглэл эзэмшихийг шаардахгүй.

61.907. Хүчинтэй байх шаардлага

(a) Тухайн шалгагч нисгэгч нь өмнөх үргэлжилсэн 24 сарын хугацаанд тухайн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэх ур чадвараа Даргад амжилттай шалгуулснаас бусад тохиолдолд шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь тухайн зэрэглэлээр олгогдох эрхийг хэрэгжүүлэхгүй.

(b) Агаарын тээврийн шалгагч нисгэгчийн зэрэглэл эзэмшигч нь энэ зүйлийн (a)-д шаардсан ур чадварын шалгалтад зөвшөөрөгдсөн дуураймал нислэгийн сургалтын төхөөрөмжийн үе шат, эсхүл нислэгийн үе шатыг, эсхүл хоёуланг нь багтаасан байхыг Дарга шаардсан ба дараах байдлаар шалгуулна:

- (1) Шалгагч нисгэгчийн шалгалт авах хамгийн хүнд маягийн агаарын хөлөг дээр, эсхүл Даргын шаардаж болох бусад агаарын хөлөг дээр;
 - (2) ИНД-121, ИНД-125 эсхүл ИНД-135-ын шаардлагын дагуу авахыг төлөвлөж байгаа эрхийн аль хамааралтайгаар.
- (с) Шалгалт өгөхийг шаардсан өдрөөс өмнө 60 хоногийн дотор ур чадварын шалгалтыг амжилттай өгсөн нисгэгчийг тухайн шалгалтыг шаардсан хугацаанд нь өгсөнд тооцно.

61.909. Мөрдөгдөж байгаа дүрмийн заалтыг хүчингүй болгох болон хадгалах

(а) [хүчингүй болгосон]

(б) Хэрэв дараах бичиг баримт нь ИНД-61-ийг 2019 оны 07 сарын 30-аас мөрдөж эхлэхээс өмнө гарсан бол хүчинтэй хэвээр байна:

- (1) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу олгосон бүх үнэмлэх, зэрэглэл болон бусад нисэхийн бичиг баримт;
- (2) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу нисэхийн бичиг баримт эзэмшигчийн хэрэгжүүлж байгаа бүх эрх, хязгаарлалт;
- (3) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу зөвшөөрөгдсөн бүх бичгийн шалгалтын, эсхүл нислэгийн шалгалтын дүн болон кредит;
- (4) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу зөвшөөрөгдсөн бүх нислэгийн шалгалтын дүн;
- (5) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу нисгэгчийн бүртгэлийн дэвтэрт бичсэн бүх нислэгийн цагийн бичилт;
- (6) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу бүх нислэгийн туршлага хадгалсан тухай болон нислэгийн дүгнэлт хийсэн тэмдэглэл;
- (7) 2019 оны 07 сарын 30-аас өмнө ИНД-61-ийн дагуу олгосон, эсхүл хүсэлт гаргасан бүх маягт.

61.911. I Бүлгийн дагуу нэмэлт сургалт зохион байгуулах шалгагч нисгэгч

(а) Нисгэгчийн үнэмлэх, зэрэглэл олгох, эсхүл сунгах эрхийг Даргаас олгосон ба зохих ёсоор мэргэшсэн шалгагч нисгэгч нь нислэгийн шалгалт авахаас өмнө:

- (1) үнэмлэх, зэрэглэл олгох агаарын хөлгийн хувьд Дарга I Бүлгийн дагуу мэдэгдлээр шаардлага гаргасан эсэхийг бататгах;
- (2) хэрэв Дарга I Бүлгийн дагуу мэдэгдэл гаргасан бол зэрэглэл олгохоос өмнө шаардлагатай нэмэлт сургалтыг зохион байгуулж, холбогдох шалгалтыг авсан байна.

---oOo---